

APERITIFF

08 VINERI • 21 IUNIE • 2024

28 - 31 ENGLISH PAGES

MOROMEȚII 3 INIMA, ORIGINEA ȘI TIMPURILE

Viziunea lui Stere Gulea e unică pentru cinematografia românească a momentului. Dramă și poveste de dragoste cu încărcătură politică, *Moromeții 3* (proaspăt scos din cuptor pentru premiera mondială de la TIFF) încheie istoria scrisă de Marin Preda.

▶
3
20
21

▶ **Bertrand Bonello, despre iubire și frică**
8
9
30
31
Citiți un interviu captivant cu regizorul filmului *Bestia*, o combinație unică de film de epocă și SF.

▶ **Filmele preferate de la TIFF**
12
13
Pe final de festival, redactorii AperiTIFF vă spun care au fost filmele lor preferate din programul acestei ediții. De citit cu broșura A-Z și creionul în mână!

BILETE TIFF.23

VÂNZAREA BILETELOR

• **ON-LINE**, pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, TIFF Official APP. Biletele cumpărate prin sistemul on-line sau direct prin aplicație se supun aceluiași reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.

• **DE LA CASIERILE TIFF**, începând de luni, 10 iunie 2024: **Cinema FLORIN PIERȘIC**, Piața Mihai Viteazul, nr. 11 / **Cinema VICTORIA**, B-dul Eroilor, nr. 51 / **Piața Unirii** / iar din 14 iunie în: **Cinema ARTA**, str. Universității, nr. 3. Programul casierilor: Luni, 10 iunie – joi, 13 iunie: 11:00 - 19:00; Vineri, 14 iunie – duminică, 24 iunie: 09:00 - 23:00.

ATENȚIE!

Recomandăm procurarea biletelor online. Vor exista doar cinci puncte de vânzare a biletelor, la Cinema Florin Pierșic, Cinema Victoria, Cinema Arta și în Piața Unirii, ce vor fi deschise pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus. **Toți posesorii de acreditări** trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚUL BILETELOR

Bilet de intrare unic (valabil pentru o singură proiecție) pentru toate categoriile de spectatori: 25 lei.

Bilet matineu (valabil pentru proiecțiile din intervalul orar 09:00 – 14:00): 20 lei

BILETE CU PREȚ SPECIAL

Bilet pentru proiecțiile în aer liber: 20 lei / **Bilet pentru proiecțiile din cadrul mini TIFF:** 20 lei / **Bilet pentru proiecțiile de la Cinema Mărăști și Cinema Dacia:** 25 lei / **Bilet pentru Gala de deschidere:** 50 lei* / **Bilet pentru Ceremonia de închidere:** 60 lei* / **Bilet pentru Garden Party:** 60 lei* / **Bilet pentru Concerte, cine-concerte:** 50 lei*, excepție Muzeul de Artă: 40 lei* / **Bilet pentru evenimentele Film Food:** 250 lei*

ANULARE ȘI RAMBURSARE

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro, respectiv tiff.eventbook.ro pentru informații referitoare la reprogramarea proiecțiilor. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente. Pentru orice alte informații sau neclarități, vă rugăm să ne contactați pe adresa de email ticketing@tiff.ro.

POLITICA DE ACCES

• Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil la proiecția respectivă (excepând copiii sub 3 ani, care nu ocupă un loc individual).

• **Cu 5 minute înaintea începerii** oricărei proiecții, se va permite intrarea în sală a deținătorilor de acreditări TIFF care nu au reușit să își procure BILETE DE INTRARE, cu condiția să existe locuri libere în sală.

• Locurile în sală sunt garantate până cu 5 minute înainte de începerea proiecției. De asemenea, **după începerea proiecției, accesul în sală este interzis!** Locurile nu sunt alocate și sunt disponibile la alegerea spectatorului.

• Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, astfel că vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele.

• Accesul cu animale de companie nu este permis în incinta sălilor de cinema.

• Consumul de băuturi și produse alimentare din exterior este interzis.

Premiul publicului

TIFF.23

BAROMETRU GENERAL

COMPETIȚIE

1	FRATE DE-O VARĂ / SUMMER BROTHER	4.41
2	OMUL DE ARGILĂ / THE DREAMER	4.25
3	BĂTRÂNUL BURLAC / THE OLD BACHELOR	4.18
4	CELĂLALT FIU / THE OTHER SON	4.17
5	FETELE TOT FETE / GIRLS WILL BE GIRLS	3.98
6	HIPNOZA / THE HYPNOSIS	3.97
7	PUNCT DE TRECERE / TOLL	3.87
8	DAY TRIPPER	3.84
9	DANIEL AUERBACH	3.80
10	FATA ÎNDĂRĂTNICĂ / THE ADAMANT GIRL	3.79
11	CADRU PERMANENT / PERMANENT PICTURE	3.38

1	O VIAȚĂ REMARCABILĂ / ONE LIFE	4.86
2	GUSTUL DULCE AL SUCCESULUI / SUGAR AND STARS	4.83
3	AȘTEPTÂNDU-L PE DALI / A CHEF FOR DALI	4.81
4	NASTY / NASTY. MORE THAN JUST TENNIS	4.74
5	VOY! VOY! VOY!	4.73
6	PĂZITORII FORMULEI / GUARDIANS OF THE FORMULA	4.72
7	TATAMI / TATAMI	4.71
8	BASTARDUL / THE PROMISED LAND	4.70
9	TOVARĂȘU': FACEREA, GLORIA ȘI DESFACEREA UNUI DICTATOR / COMRADE: THE MAKING, GLORY AND UNMAKING OF A DICTATOR	4.69
10	CASA DRAGONULUI / HOUSE OF THE DRAGON	4.69

Concertele zilei la Muzeul de Artă

Astăzi, 21 iunie, sunteți invitați la un concert de pe altă planetă: duo-ul PLANET OPAL au pregătit un set live coplesitor care poate fi trăit de la ora 19:00, pe scena din curtea Muzeului de Artă.

Giorgio Assi (producător, sintetizatoare și voce) și Leonardo De Franceschi (tobe și percuție) sunt inspirați de sunetul post-punk și post-disco, pe care-l combină

cu un kraut-rock în cheie sound-system.

Aceștia au cântat în deschiderea concertelor lui Peter Hook de la Joy Division/New Order, Yin Yin și a unor mari artiști italieni precum Cosmo și DJ Khalab. Au fost selectați pentru Transmusicales, MENT Ljubljana, Mondo Festival (New York) și pentru marile festivaluri italiene.

Premiul Inimii la TIFF, acordat de Vodafone

Votează filmul care ți-a făcut inima să bată mai tare și poți câștiga unul

dintre cele 5 proiectoare. Poți vota filmul românesc preferat pe platforma – www.voteazacuinima.ro/. Vodafone va acorda la Gala de premiere Premiul pentru cel mai popular film din secțiunea Zilele Filmului Românesc - Vodafone Heart's Award.

ÎN CAZ DE PLOAIE

Biletele cumpărate pentru proiecțiile care se mută în interior își păstrează valabilitatea.

• Proiecția zilnică a filmului din **PIAȚA UNIRII OPEN AIR**, ora 21.45, va avea loc în aceeași seară la Casa de Cultură a Studenților, începând cu ora 23.00.

• Proiecția zilnică a filmului din **IULIUS PARC OPEN AIR** va avea loc în aceeași seară la Cinema Mărăști, începând cu ora 22.30.

• Proiecția zilnică a filmului de la **UBB OPEN AIR**, ora 22.00, va avea loc în aceeași seară la Cercul Militar, începând cu ora 23.00.

LOCAȚII

FLORIN PIERȘIC, Piața Mihai Viteazul, nr. 11
CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR, Piața Lucian Blaga, nr. 1-3

PIAȚA UNIRII OPEN AIR VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
CERCUL MILITAR, B-dul Eroilor, nr. 51

* fără rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități

ARTA, str. Universității, nr. 3
UNIVERSITATEA SAPIENTIA, str. Calea Turzii, nr. 4

* fără rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități

IULIUS PARC OPEN AIR, str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B
MUZEUL DE ARTĂ, str. Piața Unirii, nr. 30

CINEMA DACIA, str. Bucegi, bl A1
CINEMA MĂRĂȘTI, str. Aurel Vlaicu, nr. 3

CASTELUL BĂNFFY – BONȚIDA, DJ161, localitatea Bonțida
CASTELUL BĂNFFY – RÂSCRUCI, DN16, localitatea Râscruci

PARC POLIGON FLOREȘTI, strada Sub Cetate, nr. 13, Parcul Poligon, Florești
TEATRUL NAȚIONAL CLUJ NAPOCA, Piața Ștefan cel Mare, nr. 2-4.

APERITIFF

Redactor-sef:
Dan Boicea

Redactor-sef adjuncț:
Laurențiu Paraschiv

Editori:

Ion Indolean

Claudia Negrea

Crăița Nanu

Ruxandra

Predescu

Vlad Marina

Oana Balaci

Emily Noejevich

Andreea Marton

Serban Mark Pop

Mircea Laslo

Maria Măruță

Adda Mihăescu

Junior editori:

Mara Iulia Crișan

Anda Pășcuță

Olga Maria Cârlig

Bertalan Timar

Collete Weber

Graphic design:

Carmen Gociu

Gabi Bora

Vasile Pipas

Tipărit la:

Garamond

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Moromeții 3

Zbucium interior

Ion Indolean

Viziunea lui Stere Gulea e unică pentru cinematografia românească a momentului. Dramă și povești de dragoste cu încărcătură politică, *Moromeții 3* (proaspăt scos din cup-tor pentru premiera mondială de la TIFF) încheie istoria scrisă de Marin Preda. Anul e 1954, Stalin a murit recent – și taberele trebuie recalibrate –, iar Vera (Olimpia Melinte) și

Niculae (Alex Călin) își trăiesc zbuciumata idilă într-un sistem opresiv, unde ori colaborezi, ori plătești. Diferența poate atârna de o șansă. „Eu m-am oprit la București.” / „Și eu, la canal.” – un dialog scurt ce conține adevăruri dure, scrise pătrunzător de Gulea, care semnează un scenariu bazat pe însemnări proprii și pe jurnalul lui Preda, pentru

că a simțit că trebuie să mai spună ceva, că încheierea putea fi rotundă doar așa.

Vera e măritată și Niculae se vede nevoit, împotriva inimii, să o împartă. Momentan, dar *momentanul* se poate transforma oricând în *permanent*. Acceptă această situație pentru că lucrurile, în viață, nu sunt niciodată simple. Pentru el, ea reprezintă o

Episodul final din saga Moromeților reprezintă rămasul bun de care această poveste avea nevoie.

muză, chiar dacă imperfectă. Revenit, ca om realizat, în satul natal pentru o acțiune propagandistică legată de colectivizare, mezinul familiei Moromete simte lupta interioară a celui prins între propria conștiință și impunerile exterioare. Suspiciunea, frica de a nu derapa, sunt peste tot. Doar exemplul său, omul pe care îl iubește cel mai mult, rămâne cumva neatins. Dar ce mai poate Ilie să facă? Acum e bătrân și epoca nu o mai înțelege – sau, poate, doar nu o acceptă. Cum te poți adapta când, iată, reperate încep să îți fie contaminate cu lașitate, minciună și conformism. Cine va fi Niculae?

Seara filmului Vodafone. Proiecția *Moromeții 3* din Piața Unirii vă este prezentată de Vodafone.

VINERI, 21 Iunie, 21:45 / PIAȚA UNIRII OPEN AIR
VINERI, 21 Iunie, 21:45 / PARC POLIGON FLOREȘTI
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, 12:30 / CINEMA VICTORIA

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Ext. Mașină. Noapte.

Filmul se mănâncă pe sine

Mircea Laslo

Andrei Crețulescu propune un film șmecher, „meta”, care te ține cu sufletul la gură și îți trage preșul de sub picioare, în doar trei scene. Problema cu *Ext. Mașină. Noapte.* este că e foarte greu de povestit fără să îi strici complet farmecul. Este un joc acrobatic între planuri care se suprapun și se intersectează, cu actori care joacă două seturi de personaje fiecare, minimum, fără să te țină de mână și să-ți explice ce și cum, care și când, unde și de ce. Dacă sună amețitor, așa și e, dar totodată te face să-ți placă zăpăceala, te pune în fața unui cub rubic făcut din peliculă pe care ți-e mai mare

Nu spun mai mult, merită fiecare să simtă mind-fuck-ul pe pielea lui!

dragul să-l manevrezi în cap și să-l rezolvi.

Echipa condusă de regizorul lui *Charleston* obține un efect caleidoscopic cu mijloace foarte restrânse, fără să se lungească inutil. Este un film teatral, intim, care își bazează tensiunea în primul rând pe jocul actoricesc spectaculos, inteligent, cu replici livrate natural, ritmat, aproape muzical. Scenariul duce cu gândul la Charlie Kaufman, iar regia îi face dreptate pe deplin.

Cinefilii care vor o perspectivă pe furiș asupra „bucătăriei interne” a lumii filmului îl vor adora în mod special în partea de mijloc, filmată în alb-negru, aproape ca de o cameră de supraveghere. Episodul surprinde minunat tensiunea, ironia și veninul care se amestecă printre replicile dintre oame-nii care lucrează în producție, încearcă să-și pună la punct programele, bugetele, orarele, viețile, vorbind la telefon și unii cu alții, gestionând cereri

absurde, faxuri, laptopuri și primadone de tot felul.

Mișcările camerei sunt răbdătoare, atente (dacă sunt tăieri, atunci eu nu prea le-am observat), iar asta face filmul să fie condensat, compact, scilpitor din punct de vedere tehnic. Dar linia dintre aspectele „tehnice” și cele „artistice” este foarte subțire în acest film. În fond, tocmai asta e tema.

VINERI, 21 Iunie, ORA 18:00 / CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, ORA 17:30 / CINEMA VICTORIA

WHAT'S UP, DOC? /
ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Alice On & Off

Cum să se termine?

Ion Indolean

Lipsită de reperele calde ale unui cămin asigurator

și de posibilitățile unui trai decent, devenită mamă la numai 16 ani, cu Dorian, trecut de 50, Alice e nevoită să facă videochat și să găsească diverse căi pentru a-l crește pe Aristo, simpaticul lor băiețel, vizibil atins – prin ușorul defect de vorbire și nesiguranța vădită (în fond, de ce să se agațe?) – de ceea ce s-ar putea fi începutul repetării unui tip de istorie. Să sperăm că nu e așa, dar ce șanse poți avea când pornești astfel în viață? Întins pe aproximativ zecce ani, *Alice On & Off* vorbește despre aceste realități crunte ale unui sistem care nu ajută

Alice a crescut doar cu mama, apoi bunica a luat-o refuzând accesul părinților. Aflată la debut în lungmetraj, regizoarea Isabela von Tent îi documentează anii tranziției de la copil la femeie, într-un context dificil.

astfel de cazuri desperate, ci alege să le pună undeva la colț și eventual să arunce și cheia, departe, în negura hazardului.

„Eu am trecut printr-o perioadă destul de grea, cu familie nasoață, cu droguri; povestea tipică, standard,

pentru orice adolescent care face un copil în liceu”. Alice se exprimă uneori ciudat și pare greoaie în gândire, dar e de fapt lucidă și își înțelege condiția. Nu știu dacă încearcă să o evadeze, fiind prinsă într-un tărâm incert, al fricii, al grijii constante la ziua de mâine. Ce viață poate fi asta... Asistăm fără să putem face nimic, doar îndurând dezordinea și acel miros pestilential despre care vorbește Dorian, înțelegând că definește locul unde Alice caută să se refugieze, poate chiar să dispară, undeva în Ferentari, departe de ordinea pe care o știm și care ne ține pe linia de plutire. Marele merit și curajul lui von Tent este că rupe bariera și ne forțează, timp de o oră și ceva, să stăm în acest parcurs înfricoșător, care nu are cum să se termine bine. **SĂMBĂTĂ, 22 IUNIE, ORA 10:00 / CINEMA ARTA**

WHAT'S UP DOC?

Casablanca

O șansă la dragoste

Crăița Nanu

Fouad este un marocan ce trăiește ilegal

în Italia. Este găzduit de Daniela, o fostă alcoolică, care ar fi trebuit să îi devină soție pentru întocmirea actelor de reședință, dar asta nu s-a întâmplat din cauza unor probleme birocratice. Dar sinopsisul nu ajută, la fel cum nu ajută nici vreo descriere care să îți ridice așteptări despre ceea ce vei vedea. E mai bine să intri la film doar cu certitudinea că vei privi o poveste care, deși poartă numele locului de unde provine Fouad, trimite săgeți și în ghemul din stomac adus de finalul filmului ce a făcut locația celebră. E ceva să poți privi dragostea ca pe o casă. E și mai special să găsești doi oameni care, în ciuda oricărui aparențe sau așteptări, devin casă unul pentru celălalt.

Regizorul Adriano Valerio

l-a întâlnit pe Fouad într-un bar din Italia, la finalul unei proiecții cu primul său film. Bărbatul a venit la el, i-a cerut o bere și a început să îi spună povestea lui. Se întâmpla în

Casablanca nu este un film despre emigranți, categorii defavorizate, legislație nepermisivă, lipsă de șanse, deși povestea le conține pe toate. Casablanca e un film despre dragoste.

2016. Un an mai târziu a ieșit scurtmetrajul ce i-a avut pe el și Daniela ca protagoniști. Au urmat șapte ani de filmări prin mai multe locații iar povestea rezultată este emoțională pură. De altfel, nevoia de unitate emoțională a primat în fața celei de unitate cronologică, *Casablanca* amestecând timpii pentru

a livra discret legătura ce se formează între doi oameni care aproape nu își mai dădeau vreo șansă. Tu le-ai fi dat?

VINERI, 21 IUNIE, ORA 14:30 / CINEMA ARTA

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

CINEMA	CASA DE CULTURĂ	CINEMA VICTORIA	CINEMA ARTA
FLORIN PIERSIC	A STUDENȚILOR	10:00 COMPETIȚIE HIPNOZA (HYPNOSEN) (THE HYPNOSIS) 99' / Ernst De Geer / Norvegia, Suedia	10:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC SĂPTĂMÂNA MARE (HOLY WEEK) 133' / Andrei Cohn / România, Elveția
12:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC SCURTMETRAJE ROMĂNEȘTI III (ROMANIAN SHORTS III) 100'	13:00 3 X 3 VINCENT, FRANCOIS, PAUL ȘI CEIALȚI... (VINCÉNT, FRANÇOIS, PAUL ET LES AUTRES...) 118' / Claude Sautet / Franța, Italia	12:00 3 X 3 ÎNCREDERE (TRUST) 136' / Daniele Luchetti / Italia	12:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC WEEKEND ÎN FAMILIE (FAMILY WEEKEND) 61' / Mihnea Toma / România
14:15 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC SCURTMETRAJE ROMĂNEȘTI IV (ROMANIAN SHORTS IV) 101'	15:30 SUPERNOVA SUB SUPRAVEGHERE (SONS) 100' / Gustav Möller / Danemarca, Suedia	14:30 SUPERNOVA DINCOLO DE GRANIȚE (CROSSING) 105' / Levan Akin / Suedia, Danemarca, Franța, Turcia, Georgia	14:30 WHAT'S UP, DOC? CASABLANCA 65' / Adriano Fabrizio Valerio / Franța, Italia
16:30 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC SCURTMETRAJE ROMĂNEȘTI I (ROMANIAN SHORTS I) 94'	18:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC EXT. MASINA. NOAPTE (EXT. CAR. NIGHT) 73' / Andrei Crețulescu / România	17:00 COMPETIȚIE, SMART 7, ZILELE FILMULUI ROMĂNESC UNDE MERG ELEFANȚII (WHERE ELEPHANTS GO) 115' / Gabi Virginia Șarga, Cătălin Rotaru / România	16:30 3 X 3 ȘCOALA (LA SCUOLA) 104' / Daniele Luchetti / Italia, Franța
18:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC SCURTMETRAJE ROMĂNEȘTI II (ROMANIAN SHORTS II) 95'	20:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC NU AȘTEPTA PEA MALT DE LA SFÎRȘITUL LUMII (DO NOT EXPECT TOO MUCH FROM THE END OF THE WORLD) 164' / Radu Jude / România	19:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC MAIA - PORTRET CU MĂINI (MAIA - PORTRAIT WITH HANDS) 90' / Alexandra Gulea / România, Germania	19:00 FĂRĂ LIMITĂ 8 IMAGINI CU LACUL BIWA (8 VIEWS OF LAKE BIWA) 126' / Marko Raat / Estonia, Finlanda
21:00 LARGER THAN LIFE DIAGNOSTIC: DIZIDENT (DIAGNOSIS: DISSENT) 119' / Denis Tarasov / Ucraina	CINEMA	22:15 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC CLASAT (DISMISSED) 100' / Horia Cucuț, George ve Ganaeaard / România	22:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC CUM SĂ FIU MORT, DACĂ-SVIU? (A CAUTIONARY TALE) 80' / Ilinca Călugăreanu / România, Marea Britanie
SAPIENTIA	DACIA MĂNĂȘTUR	15:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC FLUTURI DE NOAPTE (NIGHT BUTTERFLIES) 80' / Andrei Răuțu / România	PARCUL POLIGON
12:15 FOCUS JAPONIA GUVERNATORUL SANSHO (SANSHO THE BAILIFF) 124' / Kenji Mizoguchi / Japonia	18:00 FOCUS JAPONIA ZILE PERFECTE (PERFECT DAYS) 123' / Wim Wenders / Japonia, Germania	CERCUL MILITAR	FLOREȘTI
14:45 LUNĂ PLINĂ ÎN BĂTAIA RĂULUI (WHEN EVIL LURKS) * 100' / Demian Rugna / Argentina	20:30 MINITIFF, ZILELE FILMULUI ROMĂNESC HORIA 108' / Ana-Maria Comănescu / România, Bulgaria, Serbia	17:00 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC MAGNIFICENT SKY 86' / Alexandru Badea / România	21:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC MOROMETII 3 (THE MORÔMETE FAMILY 3) 108' / Stere Gulea / România
17:15 3 X 3 LEGĂTURI (LACCI) 100' / Daniele Luchetti / Italia	PIAȚA UNIRII	19:30 SUPERNOVA MARELE FINAL (DYING) 183' / Matthias Glasner / Germania	MUZEUL DE ARTĂ
19:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC ÎNȚRE TĂCERE ȘI PĂCAT (BETWEEN SILENCE AND SIN) 97' / Diana Nicolae / România, SUA	OPEN AIR 21:45 ZILELE FILMULUI ROMĂNESC MOROMETII 3 (THE MORÔMETE FAMILY 3) 108' / Stere Gulea / România	IULIUS PARC	21:30 CINE-CONCERT BIJUTERIILE FURATE ȘI ALTE SCURTMETRAJÉ DE D.W. GRIFFITH (THE STOLEN JEWELS AND OTHER SHORT FILMS BY D.W. GRIFFITH) 60' / D.W. Griffith / SUA MUZICĂ ORIGINALĂ & INTERPRETARE LIVE: DONALD SOSIN, JOANNA SEATON
22:15 SUPERNOVA ANIMAL 116' / Sofia Exarchou / Austria, România, Bulgaria, Grecia, Cipru	CINEMA MĂRĂȘTI 19:30 SUPERNOVA BASTARDUL (THE PROMISED LAND) 127' / Nikolaj Arcel / Danemarca, Suedia, Norvegia, Germania	OPEN AIR	

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Maia – Portret cu Mâini

Cele două vieți ale Alexandrei Gulea

Maria Măruță

„**Numele meu e Alexandra Gulea**”, spune Maia. „Și numele meu e Alexandra Gulea”, îi răspunde Lexa. Maia s-a născut în 1905, în Grecia. Lexa s-a născut în 1970, la București. În anul în care Maia și-a dat ultima suflare, Lexa s-a căsătorit. Numele care le unește pe cele două femei nu e întâmplător: Maia a fost bunica Lexei, care îi dedică un documentar nu doar pentru a-i spune povestea, ci și

pentru a-și înfrunța propriile spaime stârnite de magica lor legătură. Ermetic și misterios, filmul vorbește despre aceste frici și alte tragedii prin intermediul unor reconstituiri și al unor *performance-uri* din copilăria, tinerețea și maturitatea regizoarei. Povestea

Documentarul Alexandrei Gulea e un portret al vieții bunicii ei, unul magic și abstract, ce își schimbă forma sub ochii noștri și devine, pe nesimțite, un autoportret.

celor două Alexandre se scufundă, încet-încet, într-o poveste mult mai amplă, a comunității din care fac parte cele două. Iar ceea ce rezultă este o incantație – sau poa-

te chiar o rugăciune – menită să o protejeze pe regizoare de repetarea tragediilor din viața bunicii ei.

VINERI, 21 Iunie, ORA 19:45 / CINEMA VICTORIA
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, ORA 17:45 / CERCUL MILITAR

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Cum să fii mort, dacă-s viu?

Îngropat și dezhumat de secrete

Maria Măruță

De unde impulsul de a pleca, în secret, undeva unde nu te știe și nu te caută nimeni? E o formă de atenție? Sau poate o formă de victimizare? Un fel de a-ți pedepsi familia cu absența ta? Domnul Constantin Reliu pare victima perfectă a sistemului: după 25 de ani de muncit în Turcia, se întoarce în România, ca să afle la intrarea în țară că el este declarat mort, cu acte în re-

gulă. Ce începe a fi o critică asupra sistemului birocratic românesc, se transformă pe

nesimțite într-o poveste bântuitoare și înecată în minciuni. Din victima sistemului, oaia neagră a familiei, bătrânul demn de milă pe care nu se îndură să îl ajute nimeni, Reliu ajunge în ochii noștri un personaj ce provoacă transpirații

După o viață întreagă în care ranchiuna clocotește la foc mic într-un om, ea mustește, se transformă într-o nevoie de răzbunare, în ură adevărată și, în final, riscă să dea pe dinafară.

reci, un manipulator de primă clasă. Documentarul Ilincăi Călugăreanu sapă cu răbdare o groapă ce pare să n-aibă fund, în încercarea de a-l convinge pe domnul Reliu să își dezvăluie cel mai bine păzit secret al său: ce s-a întâmplat ca să îl facă să plece în Turcia și să lase absolut tot ce are în urmă?

VINERI, 21 Iunie, ORA 22:00 / CINEMA ARTA
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, ORA 15:15 / CERCUL MILITAR

TIFF. 23

INTRARE LIBERĂ

TIFF

LOUNGE

PIAȚA UNIRII

Sesiunile TIFF Talks sunt prezentate de

VINERI, 21 Iunie

• **11:00** **TIFF Talks** cu echipa filmului *Unde merg elefanții?*

• **12:00** **TIFF Talks** cu echipa filmului *Trei kilometri până la capătul lumii*

• **13:00** **Lansări de carte:** Editura Mega - volume pe tema propagandă și producție de film în perioada comunistă. *Post/neoistoria filmului românesc (și nu numai) în mono-dialoguri critice.* vol. 4 de Valerian Sava

• **15:00** **InspiraTIFF** cu Marina Voica

• **16:00** **InspiraTIFF** cu Catrinel Dumitrescu

• **17:00** **TIFF Talks - Război și Pace**
Dezbateri pornind de la filmul *Zonă de conflict*
Invitați: Ion Indolean, Marius Comper

Hafsteinn Gunnar Sigurðsson

Despre trecut, prezent și viitor

interviu de Mircea Laslo

Regizorul islandez Hafsteinn Sigurðsson este prieten vechi al festivalului; este a patra oară când vine la **TIFF**. A fost concurent, regizor invitat, iar acum face parte din juriul competiției oficiale. Am stat de vorbă despre experiențele sale în Cluj și despre climatul cultural din Islanda.

Simți că s-au schimbat multe la TIFF din 2012, când ai venit pentru prima oară?

Cred că TIFF are în continuare aceeași energie pe care o avea atunci. Desigur că e la scară mai mare. Este un festival minunat, cu atmosferă super, cu un public foarte entuziast, așa că de fiecare dată când voi avea ocazia să vin, voi încerca. Dar orașul în sine s-a schimbat foarte mult, e o diferență mare.

Anul acesta ești în juriu. Vezi vreun „fir roșu” care leagă filmele din competiție?

Până acum am văzut doar trei dintre filme. Nu pot să spun că văd vreo temă care să le unească, cred că e prea

Înainte era atât de mare concurența și banii atât de puțini, încât artiștii ajungeau să se urască între ei...

devreme ca să am o astfel de perspectivă. Filmele pe care le-am văzut au fost foarte diferite, impresionante fiecare în felul său, dar cred că nu ar trebui să spun prea multe... (râde) Dar e o onoare să fac parte din acest grup grozav de persoane din juriu. Avem deja discuții foarte pline de sens pornind de la aceste filme.

Simți că ai avut ocazia să te familiarizezi cu cinematografia română modernă?

Eu am văzut mai ales producțiile faimoase. 4 luni, 3 săptămâni și 2 zile, de pildă, cred că e un film fantastic, de mare impact. Dar nu pot să spun că am reușit să urmăresc îndeaproape cinematografia română. Depinde foarte mult și de cât timp ai la dispoziție să vezi filme atunci când vii la festival.

Vorbim mult în ultima vreme despre bule, despre comunități mici care se influențează reciproc, mai ales în domeniul cultural.

Cum simți că se petrec lucrurile în Islanda?

Cred că într-adevăr este un volum mare de produse culturale care pleacă din Islanda și adeseori m-am întrebant de ce? Nu am neapărat un răspuns, dar bănuiesc că e din pricină că n-ai ce să faci acolo. E în pustie, e întuneric toată iarna, cred că oamenii au nevoie să găsească moduri de a se distra unii pe alții...

Da, cred că e o societate foarte mică, suntem doar 400 de mii de oameni... Ne cunoaștem toți unii pe alții. Oamenii sunt pregătiți să-și sară unul altuia în ajutor, mai ales în generația mea; înțelegem că dacă unul dintre noi se descurcă bine, asta e benefic pentru toți. ■

OPERA

„IMPARTIREA NOTEI DUPĂ FILM”

**NU MAI BINE
DESCARCI BT PAY?**

Bertrand Bonello: „Iubirea și frica, frica de iubire – două sentimente uimitoare care te fac să te simți viu”

O discuție captivantă cu Bertrand Bonello, regizorul filmului *Bestia* (*The Beast*), o combinație unică de film de epocă și science fiction, cu Léa Seydoux și George MacKay în rolurile principale.

interviu de Ion Indolean

În *Bestia*, treci prin trei perioade (1910, 2014 și 2044), fiecare cu propriile particularități ale imaginii. Pentru partea din 2014, ai făcut, într-un interviu, o analogie cu masacrul comis de Elliot Rodger, care și-a motivat faptele într-un videoclip de pe YouTube, vorbind despre „răzbunare împotriva dușmanilor mei”. Crezi că ne creăm dușmani (și realități) imaginare pentru că nu mai suntem capabili să trăim în realitate, care este fie prea plictisitoare, fie prea copleșitoare?

Bestia vine din foarte multe dorințe pe care le-am pus pe hârtie și una dintre ele a fost să amestec genurile, să amestec perioadele, să încerc să mă apropiez de o melodramă, să am o actriță ca personaj principal, ceea ce nu mai făcusem înainte. Când m-am gândit la melodramă, m-am dus la romanul lui Henry James, *The Beast in the Jungle*, pe care l-am citit cu mult timp în urmă și mi-am putut imagina ceva mai bun pentru o melodramă. Citind această carte, se pot simți două sentimente principale: iubirea și frica, frica de iubire – două sentimente uimitoare care te fac să te simți viu. Frica este un sentiment fantastic, pentru că tu – ca un animal – te temi de ceva. E evident că ea (n.r. personajul Gabrielle Monnier, interpretat de Léa Seydoux) e cea care are frica de dragoste. Ea este aproape gata să spună „da”, dar spune „nu”, pentru că are teama

Foto: © LES FILMS DU BÉLIER / MY NEW PICTURE

de a se abandona. Așa că lui (n.r. Louis Lewanski, interpretat de George MacKay)

am încercat să îi caut ceva mai aproape de noi... Și toți acești incels (n.r. termen aso-

ciat unei subculturi online de persoane care se definesc ca fiind incapabile să aibă un partener romantic sau sexual, deși își doresc unul), iar Elliot Rodger este unul dintre ei, spun mereu: „femeile nu mă vor, așa că o să le omor”. Dar există un lucru pe care nu și-l spun ei înșiși: „oare mi-e frică de iubire?”. Mi-am amintit, de acum 10 ani, de aceste videoclipuri cu Elliot Rodger; am fost foarte fascinat, nu de ceea ce a făcut – ceea ce e, desigur, teribil – ci de videoclipurile sale; felul în care vorbește, cuvintele pe care le folosește. Este ceva foarte calm, nu nebușesc ca la Jack Nicholson în *The Shining*, și acesta a fost punctul meu de plecare pentru a vorbi despre

Foto: © LES FILMS DU BÉLIER / MY NEW PICTURE

Suntem în mare măsură sclavii tehnologiei, dar trebuie refăcută ca instrument pentru uzul umanității.

frica de iubire: felul în care te afișezi într-un videoclip, pe o rețea socială. În 2014, toți sunt conectați: ea este în fața unui computer, el este în fața telefonului, dar sunt foarte, foarte singuri. Iar 2044 reprezintă o treaptă mai sus: inteligența artificială a rezolvat toate problemele, dar uitați-vă la lume... Mă interesează, așadar, relația periculoasă dintre tehnologie și umanitate.

Și cum găsim echilibrul între a fi invadați de imagini și tehnologie și a fi fericiți și împăcați cu noi înșine? Tu cum îți găsești pacea?

Tehnologia e un instrument. Dacă iei un ciocan, poți pune o fotografie pe perete sau poți lovi pe cineva în cap. Depinde ce faci cu instrumentul. În principiu, este același lucru cu inteligența artificială, care este fantastica pentru multe lucruri, dar poate fi extrem de periculoasă. Iar lucru cel mai important, e că omul trebuie să fie stăpânul instrumentului. Dacă instrumentul devine stăpânul umanității, e dramatic. Și asta începe să se întâmple cu adevărat.

Haide să vorbim despre legătura ta cu actorii. Știu că Gaspard Ulliel ar fi trebuit să joace rolul protagonistului. Cum te-a afectat personal moartea lui?

Am scris filmul pentru el. Gaspard a decedat cu câteva săptămâni înainte de filmări. Așa că, în ciuda durerii pe care o simțeam, întreaga echipă mă întreba: „Ce vrei să faci? Noi te vom urma”. Așa că am decis să fac totuși filmul, dar să-l amân pentru a-l înlocui pe Gaspard nu cu un actor francez – pentru că nu voiam nicio comparație.

Am început un proces clasic de casting. M-am întâlnit cu actori americani și britanici, apoi, după trei luni, l-am întâlnit pe George, la Londra. Este un actor grozav. Testele lui au fost bune, dar există ceva mai mult în el. Are o legătură foarte profundă cu personajul și cu povestea; ceva foarte intim. Pentru mine, a fost evident că el ar putea face filmul posibil din nou. M-am întors la Paris pentru a-l vedea cu Léa. Legătura a fost perfectă. Nu am schimbat scenariul, dar pentru mine faptul că el vine din altă țară, altă limbă, este diferit. Nu e vorba de a-l înlocui pe Gaspard, ci de altceva.

Cred că este o transformare.

Da, a fost important pentru mine să pot face acest film. Pentru că, altfel, dacă te duci pe platou, faci o scenă și spui: „oh, Gaspard ar fi făcut asta”, iar acest lucru este imposibil.

Deci trebuia să rezisti tentației de a compara. Ai descris-o pe Léa Seydoux ca fiind „atemporală, un mister imens”. Cum este ea ca actriță și ca persoană? Este o mare vedetă a zilelor noastre.

Este a treia oară când lucrăm împreună. O știu de mult timp, așa că nu o consider o mare vedetă. Este doar o persoană pe care o cunosc de aproape douăzeci de ani. Dar interesant este modul diferit de a lucra între George și Léa – sunt opuși. El vrea să lucreze înainte, să înțeleagă totul; a trebuit să învețe franceza pentru film, așa că puneam o mulțime de întrebări pe

e-mail: „dacă spun asta înseamnă asta sau asta?”. Și apoi dispare și lucrează de unul singur. Léa, dimpotrivă, sosește pe platou ca o virgînă: nu vrea să se gândească înainte, pentru că asta i-ar putea ucide instinctul. Îi place să descopere scena în timp ce o filmăm.

Așadar, sarcina ta plăcută a fost de a conecta aceste două moduri de a juca.

Da, și a funcționat foarte bine, pentru că au fost atât de generoși unul cu celălalt.

Ce sau cine este bestia pentru tine? În acest film și în viață.

Bestia este de fapt frica de iubire.

Scanați QR Code-ul pentru interviul integral pe site-ul AperiTIFF

Foto: © LES FILMS DU BÉLIER / MY NEW PICTURE

COMPETIȚIE / ZILELE FILMULUI ROMÂNESC / SMART 7

Unde merg elefanții

Îngeri pierduți

Ion Indolean

Asistăm la o naștere. E brută. E brutală.

E bruscă. Aparatul de filmat caută agitat un suflet pe care să îl locuiască. Se uită, survolează, nici nu apucă să focuseze. Disperare. Agitație. Cine să fie. Cine poate fi. Îl găsește, îl umple, începe să îl conducă. Să preia controlul. Asistăm la nașterea unei povești. Unde merge Marcel (Ștefan Mihai), personajul de ocazie? Unde ar vrea să meargă și unde va merge? Să fie o continuare la *Wings of Desire*, să fie o prelungire la *Synecdoche, New York...* să fie un film despre felul cum un creator își pierde din mână povestea, personajele, pentru că acestea luptă să devină oameni cu voință proprie? Să iasă din matca destinului scris, a dilemelor construite din tastatură, a evenimentelor gândite nu cu sentimentul, ci cu rațiunea.

Elefanții lui Gabi Șarga și Cătălin Rotaru e despre multe, poate fi despre toate

de mai sus sau despre altele. Propune, prin limbajul său ludic și metacinematografic, o privire spre sine, o evaluare constantă a ceea ce ne definește. Marcel devine pe nerăsuflă protagonistul propriei povești, cu toate că tot el încearcă să emuleze manieremele și, până la urmă, poveștile străinilor cu care intră, mereu pentru scurt timp, în contact, pe stradă – e fascinantă anxietatea pe care le-o creează și ne-o creează, privindu-l îndeaproape, pas cu pas, pe caldarâmul care îi poate servi și ca loc al propriei pieiri; e mereu aproape de a fi nimicit de pumnul nervos al vreunui cetățean exasperat de acest joc. El e trist și pierdut – nu are scop și nici orizont. Asta până când o întâlnește pe Magda (Alice Cora Mihalache), care se arată dispusă la interacțiune – poate din disperare, poate din plictis, poate pentru că speră să

găsească o descătușare de la viața grea, de mamă singură al cărei copil, Leni (Carina Lăpușneanu), suferă de o boală cruntă.

Acestea sunt coordonatele poveștii unor îngeri căzuți, forțați să trăiască viața grea, bolnavă, materială, a oamenilor; îngeri trimiși pe Pământ aproape ca o pedeapsă, să lase și ei

Lumile locuite de Magda, Leni și Marcel urmează să se schimbe pentru totdeauna.

mărturia că *au fost aici*. Ei devin una cu spațiul, se mișcă fluid și îl ocupă, obișnuindu-se rapid cu orice noi coordonate. Leni, Magda și Marcel se găsesc și caută să depășească *programarea*, să vină contra curentului a ceea ce le este *dat*. Se conectează haotic și neprevăzut. Această întâlnire improbabilă îi schimbă pe fiecare, îi face să privească către ei, să își accepte totodată unul altuia idiosincraziile și să evalueze cât pot să se lase să se influențeze reciproc, cât să se lase să locuiască unul în altul pentru a trece împreună

hopul acestui scenariu prescris, dar pe care ei încearcă să îl facă re-scris.

Și tocmai de aceea lucrurile se schimbă, nu stau fixe, pentru că ei – prin conștientizarea graduală a propriei condiții – schimbă povestea și elementele ei pe măsură ce luptă să o transcendă. Își pierd reperele de ieri (unde s-a evaporat clădirea de pe Șelari 42?!) și caută să producă altele noi, pentru mâine – pentru un *înainte* pe care îl chestionează („înainte ce e?”), dar pe care îl pot descoperi doar dacă își iau inima-n dinți și pășesc în necunoscutul pe care până mai ieri, ca îngeri atotștiutori, nu îl percepeau. Cât se lasă modelați, începe încet să depindă numai de ei; depinde de relație, în relație și în afara relației. Sunt protagoniștii propriei povești, cu toate că nu își cunosc replica, nu știu ce ar putea spune și ajung să afirme că nu (mai) au „nimic de zis” atunci când sunt forțați să se întrețină nu între ei, ci publicul care îi urmărește.

VINERI, 21 Iunie, ORA 17:00 / CINEMA VICTORIA

Rusalka

Pentru început, sfârșitul

Șerban Mark Pop

Orice poveste are nevoie de un început, un mijloc și un sfârșit, însă nu neapărat în această ordine. *Rusalka*, debutul în ficțiune al regizorului și producătorului Claudiu Mitcu — al cărui palmares de documentare include *Procesul* (2017) și recentul *Hai, România!* (2024) — alege să pornească de la sfârșit. Mai exact, de la sfârșitul vieții a unui grup de cinci prieteni, întorși într-o stațiune cu iz lynchian pentru încă un an.

Mitcu, care co-semnează scenariul alături de Mihai Mincan, nu construiește însă o destinație de vacanță pentru oameni la sfârșit de drum, ci un

spațiu liminal aflat la limita dintre moarte și viață, marcat de angajatele-îngeri și tăcuta proprietăreașă, singurele ființe din această stațiune idilică înfricoșător de goală, toate rupte parcă din purgatoriu. Frumusețea locului se lovește constant de o pătură de straniețate, dând formă unui suprarealism meditativ și neprimitor. Rând pe rând, fiecare dintre cei cinci prieteni, în frunte cu Maia Morgenstern și deliciosul Claudiu Istodor, își exclamă poetic gândurile despre moarte. Cu toții încearcă să se lege

***Rusalka*, debutul în ficțiune al regizorului Claudiu Mitcu, meditează asupra morții prin deformarea unui spațiu vrut confortabil, iar rezultatul este cutremurător.**

de trecut, de cei pierduți, pentru a evita contactul inevitabil cu moartea.

Cel mai mortuar însă este peisajul auditiv excepțional construit de Alexandru Dumitru, compus din

corzi cu tente scandinave, synth-uri onirice și ocazionala piesă veche în italiană, introduse atent pentru disconfort maxim. Concentrat, atmosferic și teribil de inconfortabil, *Rusalka* este un debut fenomenal — o schimbare de traiectorie ofertantă pentru veteranul Mitcu.

SĂMBĂTĂ, 22 Iunie, ORA 10:00 / CINEMA VICTORIA

e.on

Soluții de eficiență energetică pentru un viitor mai verde

eon.ro

Filmele preferate de la TIFF.23, alese de redacția AperiTIFF

Ultimele zile de alergat între cinemaurile răcoroase de dimineață până seara. Pe final de **TIFF.23**, am întrebat redactorii **AperiTIFF** care au fost filmele lor preferate din programul acestei ediții. Acele filme care i-au emoționat, le-au pus un zâmbet pe buze, care vor rămâne cu ei sub o formă sau alta pentru multă vreme de acum încolo. De citit cu broșura A-Z și creionul în mână!

Tinând-o sus cu Sztroe

Eu am ales unul dintre scurtmetrajele din competiția ZFR. E cel mai lucrat (și mai dement) film studențesc pe care l-am văzut în viața mea, cu o propunere foarte unică. Ce mă bucură cel mai mult în filme, în special în scurtmetraje, e viziunea, iar filmul Hanei Stroe zici că privește dintr-un univers paralel al kitsch-ului, într-un sens pozitiv. **(Șerban Mark Pop)**

Cu capul înainte (Head-On)

Era cât pe ce să-mi scape, însă mă bucur că am descoperit și ajuns să văd această capodoperă, de care nici nu auzisem înainte să consult programul. Îmbinând niște teme captivante cu o perspectivă realistă și șocantă asupra vieții, filmul este și foarte amuzant, iar fiecare rol este interpretat impecabil. *Head-On* și-a câștigat cu ușurință un loc în lista mea de filme preferate din toate timpurile. **(Anda Pășcuță)**

Kix

Cel mai frust film pe care l-am văzut de mult timp. Admirabilă ambiția și consecvența regizorilor de a urmări peste un deceniu un băiețel din pătura săracă a Budapestei – fără să știe ce se va întâmpla, dacă povestea îi va răsplăti – în ceea ce devine un *coming of age* dur, aproape neverosimil de crâncen. Totul are, până la urmă, consecințe. **(Ion Indolean)**

Bestia (The Beast)

Filmul meu preferat de la TIFF va rămâne *Bestia (The Beast)*, pentru că reușește să îmbine atât de multe genuri și epoci într-un fir narativ coerent și plin de suspans. Sunt o împătimită a *plot-twist*-urilor, iar drama romantică cu accente thriller a lui Bertrand Bonello este împânzită de ele: niciodată nu știi la ce să te aștepti și asta este magnific, într-o lume în care cele mai de succes filme urmăresc rețete reciclate la infinit. **(Oana Balaci)**

Muzică cu pahare (Glass, My Unfulfilled Life)

Foarte rar mi se întâmplă să găsesc un film atât de captivant încât să țip în hohote, aclamând un erou fictiv ca și cum ar fi un prieten de-o viață. Succesul lui mi-a dat speranță. **(Emily Noejovich)**

Pelikan Blue

Am stat și m-am gândit și m-am răzgândit, și tot la filmul lui László Csáki am ajuns. Mi-a plăcut aerul *fun* al documentarului, că are umor, iar animațiile în sine m-au vrăjit de-a dreptul. Ce face povestea celor trei infractori inofensivi atât de bună e faptul că dorința unei tinereți frumoase și puțin irresponsabile e universală – altfel ajungem niște adulți plictisitori, fără prea multe povești de zis. **(Maria Măruță)**

Fericiții Câștigători (Heureux Gagnants)

Filmul îmbină suspansul cu umorul negru, astfel că finalul fiecărei povești este neașteptat și unic. Cel mai mult mi-au plăcut situațiile în care fiecare câștigător se află și cum, la final, realizează că tot ce au adus banii de la loterie este ghinion. Faptul că fiecare dintre ei este diferit arată cum și noi am putea câștiga, dar situațiile prin care trec personajele ne vor face să realizăm că poate banii nu aduc fericirea, ci ghinionul. (Olga Maria Cîrlig)

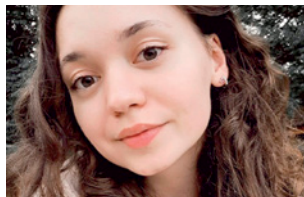
Vârcolacul (Werewolf)

Din tot ce am apucat să văd anul ăsta (mai puțin decât mi-aș fi dorit!), aș alege *Vârcolacul*, pentru că mi s-a părut o metaforă care ne-ar putea ajuta – pe toți – să facem un exercițiu de empatie. Sunt mulți oameni în jurul nostru pe care propriile traume și societatea (adică noi!) i-au înghesuit într-un colț al minții din care nu pot ieși altfel decât dacă noi, ceilalți, ne oprim din a mai arunca cu pietre în ei și începem să-i ascultăm. Chiar dacă sunt muți. (Ruxandra Predescu)

Cum mi-aș dori să fiu (I'm Not Everything I Want to Be)

Extraordinar demersul realizatorilor de a compune povestea vieții și vremurilor unei fotografe (ce personaj punk, queer, ce artist!), dintr-o arhivă de 70.000 de cadre și zeci de mii de pagini de jurnal. Și, pe deasupra, au creat un univers sonor și muzical perfect. Un film compus în întregime din cadre statice, mai animat și mai amețitor decât orice extravaganță 3D. (Mircea Laslo)

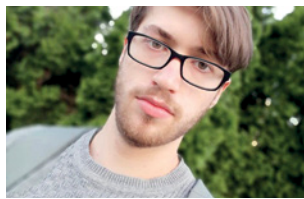
Încredere (Confidenza)

Ups, too much? Bine, încep din nou: deși sunt o persoană nehotărâtă din fire, iar TIFF.23 a avut o gamă superbă de filme, cel mai mult în absolut m-am îndrăgostit de *Încredere*, regizat de Daniele Luchetti, un film care suscită inevitabil ceva anume în tine ca spectator, determinându-te să te gândești, să te îndoiești și să faci ipoteze. După cum spune și Luchetti, este un film în care secretele nespuse ale personajelor, *il non detto*, sunt mai puternice decât cuvintele. (Andrea Marton)

Marele final (Dying)

Un film care m-a rupt prin felul în care îmblânzește subiecte și întrebări grele prin spectacol absurd, pe *vibe* de universul-nu-le-împachetează-frumos-pentru-noi-dar-și-ce-trăsnăi-poate-să-scoată. La egalitate, *Săptămâna mare* (r. Andrei Cohn), care 1) mi se pare cel mai bun film istoric românesc de la *Aferim!* încoace, și 2) îl salvează pe Caragiale de veșnicile comparații cu politicieni demagogi în care posteritatea sa părea menită să înțepenească. (Vlad Marina)

Cina mea cu André (My Dinner with André)

Cel mai bun film pe care l-am văzut în 2024. Nu m-aș fi gândit că o conversație – despre asta e tot filmul, un dialog – între doi oameni poate fi atât de emoționantă și captivantă în același timp. Cu o execuție simplă, puține locații și personaje, reușește să miște ceva în tine. Temele (viața și ce înseamnă să trăiești) te lovesc fix acolo unde te doare mai tare, dar e o durere benefică, însoțită de căldura care vine în urma vindecării. (Timar Berti)

10 pentru FILM la TIFF.23

Iasmina Crețoi. O barmaniță blondă, pe nume Patricel

10 actori de teatru sunt prezentați anual, în cadrul **TIFF**, profesioniștilor din lumea filmului și publicului. Programul **10 pentru FILM la TIFF** își propune să promoveze figuri noi în filmul românesc și îi vizează pe actorii care nu au avut până acum șansa afirmării în cinema.

Interviu de **Andreea Vulpe**

Foto: Sabina Costinel

Cei zece selectați pentru ediția a 13-a a programului sunt: Iasmina Crețoi, Zoltán Deák, Radu Fărcane, Oana Jipa, Silvia Luca, Ecaterina Lupu, Silvana Negruțiu, Ana Bianca Popescu, Liviu Romanescu și Balázs Varga.

Iasmina Crețoi a studiat actoria la UNATC București, iar în prezent urmează un masterat de Pedagogie Teatrală. A colaborat cu Teatrul de Comedie, cu Teatrul Metropolis și cu Centrul Cultural Mioveni, jucând roluri precum Sylvie în *Un cuplu ciudat* de Neil LaBute, în regia Andreei Vulpe, sau Kira în *Hai-hui prin Univers* de Salex Iatma, montat de Laurențiu Tudor. În paralel este trainer în cadrul centrului One Stop Shop al organizației non-guvernamentale Roma Education Fund.

Te-a urmărit vreodată un rol văzut pe scenă?

Da, înainte să dau la facultate am văzut la ARCUB *Am iubit, am purtat, am pierdut*, un spectacol despre femei, în care am crezut atât de tare în povestea Elvirei Deatcu - spusă cu o simplitate și o sinceritate dezarmantă -, m-a emoționat și m-a făcut să trăiesc atât de intens alături de ea, încât mă tulbură și acum când mă gândesc.

Ai avut vreo întâlnire cu camera până acum?

Una mică, dar simpatică. În anul I de facultate, am plecat la Vadul Pașii, în Buzău,

Nu-mi doresc decât să-mi tentez limitele până la capăt, fiindcă doar așa poți să evoluezi.

vreo 20 de studenți - actori, operatori, sunetiști, ditamai echipa - ca să filmăm scurtmetrajul unui coleg, noaptea, într-o pădure, pe un frig cumplit, alergați de câinii satului. A fost o aventură foarte palpitantă, din toate punctele de vedere.

Și din punct de vedere artistic?

Și. Fiindcă am jucat, pentru prima și singura dată, o tipă super rea și bully - asta eram toți, o gașcă de copii bully.

Așa că am avut ocazia, pe urmă, să mă văd pe ecran în postura de scorie.

Există un rol din film pe care-ți dorești să-l fi făcut tu?

Da, rolul lui Charlize Theron din *Monster*, pe care nu am recunoscut-o când am văzut filmul, iar căutând să văd cine e actrița, nu mi-a venit să cred că această doamnă, atât de elegantă, atât de rafinată, s-a putut transforma, nu numai din punct de vedere emoțional, ci și fizic, în monstrul pe care îl văzusem.

Ai văzut vreodată un film care să fi stârnit în tine toate senzațiile contradictorii pe care le împărtășește monstrul tău?

Da, *Breaking the Waves*. Dezgustul pe care l-am simțit simultan cu fiorul sublimului, mila și groaza care m-au copleșit în același timp cu o atingere a îngerului parcă, toate astea sunt vii în mine și acum, când vorbesc.

Ai fost vreodată îndrăgostită de o vedetă masculină dintr-un film?

Pfaa, camera mea era plină de postere cu Salman Khan, actor indian... Pliină!... Copilăria mea a fost plină de filme indiene. Tata se uita la ele, iar eu eram fermecată de dansurile, cântecele, costumele și tot ce se întâmpla acolo. Am avut și un sari. Da. Era verde cu auriu. Mă îmbrăcam în el și făceam coregrafii din filme indiene. La un moment dat am crescut și mi-a rămas mic, dar am continuat să-l port, deși pocnea pe mine, sufeream, fiindcă mă strângea, dar tot dansam în el, în fața oglinzii, în sufragerie.

Aceeași oglindă, din aceeași sufragerie, în care fusesseși cândva Patricel, barmanița blondă?

Și de pe aceeași stradă, de unde nu ne-am mutat nici acum, Precupeții vechi. Doar casa s-a reconstruit, e mult mai mare acum. Și curtea mult mai mică, de 2 pe 2. ■

Scanați QR Code-ul pentru interviul integral cu Iasmina Crețoi pe site-ul Liternet:

Legături

Emoțiile ce ne țin captivi

Andrea Marton

„**M-am culcat cu o altă femeie.**” O confesiune tăioasă și fără rețineri, de atât e nevoie să compromiți o familie frumoasă. Asta e esența în *Legături (Ties)*, un film ce explorează relațiile umane profunde printr-o poveste de dragoste toxică ce se întinde de-a lungul a trei decenii.

Regizat de Daniele Luchetti și inspirat din romanul omonim de Domenico Starnone, *Legături* spune o poveste complexă și emoționantă despre iubire, trădare și durere. Aldo și Vanda sunt un cuplu tânăr ce se bucură de doi copii frumoși și o casă în centrul orașului, însă viața lor

perfectă este năruită atunci când bărbatul îi spune soției despre aventura avută cu o altă femeie, lăsând-o adânc devastată și bântuită de întrebarea: „Și eu ce ar trebui să fac acum?”. Însă, în ciuda întâmplării, cei doi rămân în continuare *legați* unul de celălalt, nu doar de un sentiment de iubire, ci și de rușine și încercarea disperată de a respecta propriul cuvânt.

În *Legături*, Luchetti reușește să aducă la viață nu doar trăirile interioare ale personajelor, dar și momentele tensionante ale vieții de familie. De la culorile calde ale anilor '80 și până la tonurile reci și distante ale

Ce e iubirea fără loialitate?

prezentului, fiecare cadru este gândit în concordanță cu emoțiile personajelor, dând o remarcabilă valoare estetică filmului.

Captând esența fragilă a relațiilor de familie, pelicula dovedește, după cum spune Tolstoi, că fiecare fa-

milie este nefericită în felul ei: „Nu e doar o chestiune de dragoste, e o chestiune de loialitate.”

Film prezentat cu sprijinul Institutului Italian de Cultură.

VINERI, 21 IUNIE, ORA 17:15 / UNIVERSITATEA SAPIENTIA

La mine sau la tine?

Partener

TIFF. 23

Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 14–24.06.2024

Christian Routh: „Calitatea proiectelor pe care le primesc este foarte ridicată“

Christian Routh este un consultant de scenarii britanic, stabilit în Catalonia, cu o fabuloasă experiență în domeniu.

Interviu de Crăița Nanu

Christian a intrat în industrie ca film buyer și development executive. Apoi, înainte să se relocheze în Spania, a lucrat timp de zece ani ca selecționer șef la MEDIA Programme's European Script Fund. A petrecut apoi 15 ani la Scripteast, tot atât timp la Binger Film Lab din Amsterdam, a fost tutore în nenumărate ateliere de scenaristică din toată lumea și lucrează în mod regulat cu agențiile naționale de finanțare din Europa de Est, cu evenimente în Republica Cehă, Slovenia, Macedonia, Georgia, România, Grecia, Letonia, Lituania și Estonia. Și lista ar putea continua. L-am întâlnit înainte de sesiunea de pitch a proiectelor Transilvania Pitch Stop. Era emoționat, nerăbdător și fericit. Programul TPS a avut norocul să-l aibă ca tutore încă de la prima ediție, de acum 11 ani.

La început veneam cu Konstantinos Kontovrakis. El se ocupa de partea de pitching, iar eu de partea de analiză a scenariului. În ultimii ani, am lucrat online, înainte de festival, cu proiectele selectate. Am avut sesiuni de zoom cu realizatorii pentru a vedea dacă există modalități prin care aș putea să îi ajut să meargă mai departe pentru a atinge potențialul maxim din punct de vedere creativ și comercial.

Spun asta pentru că, având în vedere că am un background de buyer, m-am confruntat de-a lungul

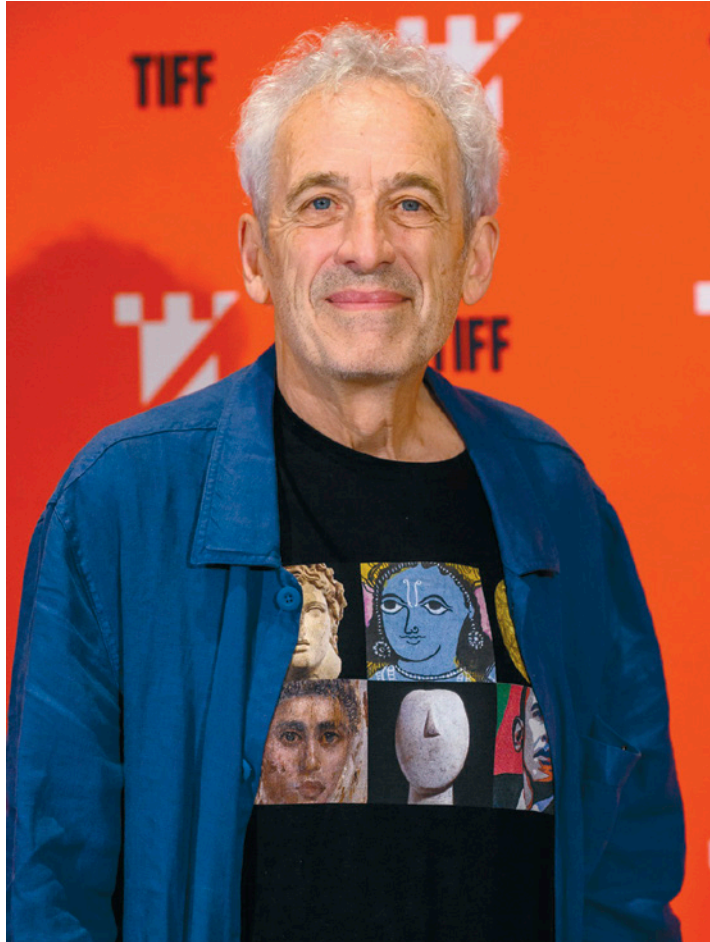

Foto: Nicu Cherciu

România este o țară cu probleme economice dificile și multe alte probleme, dar cumva există un impuls creativ puternic în cinematografie.

anilor cu multe probleme legate de regizori care au o viziune personală fascinantă a filmului lor, dar, uneori, modul în care o exprimă în scenariu nu oglindește asta. Așa că încerc să îi ajut

să obțină o mai bună claritate de exprimare a viziunii lor pentru cei care vor investi în film. Acest lucru este valabil în special pentru regizorii-scenariști. Sarcina mea în cadrul TPS

este de a încerca să-i ajut să-și exprime ideile astfel încât scenariul să fie, pe lângă macheta filmului, și un document de vânzare care să-i ajute să facă rost de bani pentru a realiza filmul.

Pare că ai reușit. Multe dintre proiectele care au fost selectate și prezentate la TPS au ajuns pe marile ecrane.

Mă bucur foarte mult pentru asta. În primul rând, calitatea proiectelor pe care le primesc este foarte ridicată. Mereu sunt povești fascinante, neobișnuite, surprinzătoare. Și, să recunoaștem, România este o țară cu probleme economice dificile și multe alte probleme, dar cumva există un impuls creativ puternic în cinematografie, care permite ca aceste filme să fie până la urmă realizate. Și dincolo de România de asemenea, proiectele din Moldova și din celelalte țări. Uneori mă uit la un proiect și mă gândesc: *Este minunat, dar cum naiba vor face rost de bani pentru el?* Și apoi văd că au reușit. Este un sentiment minunat să vii la festival și să vezi filmele finalizate. Să vezi toată dragostea, pasiunea și efortul care au fost depuse în ciuda tuturor problemelor.

Anul acesta, proiectele sunt din șapte din cele opt țări eligibile pentru Transilvania Pitch Stop și par fantastice.

Și asta nu e *bullshit*. Tocmai am luat micul dejun cu cineva din juriu și mi-a spus: *Doamne, ce bune sunt!* Și știi că de obicei nu auzi asta. În întâlnirile private, oamenii se plâng. Așa că nu spun asta doar ca să fiu amabil, ci pentru că este adevărat. ■

Scanati QR Code-ul pentru interviul integral cu Christian Routh pe site-ul AperiTIFF

Cine-concert D.W. Griffith

Arta adevărată rezistă

Șerban Mark Pop

Au trecut peste 100 de ani de când D.W. Griffith și-a pus semnătura pe un generic de film pentru prima oară, iar anul acesta scurtmetrajele sale se întorc la TIFF. Numit adesea cel mai important regizor din anii timpurii ai cinemaului, Griffith este autorul din spatele primului blockbuster, controversatul *Nașterea unei națiuni* (1915). Dincolo de controversă, munca lui Griffith este instrumentală în ce privește dezvoltarea limbajului cine-

matografic, iar scurtmetrajele sale exemplifică acest fapt.

Fie că e vorba de dezastrul financiar din *Bijuteriile furate* (1909) sau situațiile de viață și moarte din *Coarda vieții* (1909) sau *Vocea viorii* (1909), Griffith a revoluționat limbajul cinematografic prin tensiune și anticipare. Dezastrul financiar iminent. Copilul

Îmbinând trecutul cu prezentul, scurtmetrajele lui D.W. Griffith pot fi văzute la TIFF.23 într-un cine-concert cu muzică originală și interpretare live de Donald Sosin și Joanna Seaton.

pe cale de a cădea. Bomba pe cale de a exploda. Toate trei au fost revoluționare pentru începuturile celei de-a șaptea arte. La fel de important pentru modul său de a capta audiența este umorul, regăsit în special în *Englezul și fata* (1909), în care poantele cu tente rasiale (condamnabile astăzi, de

altfel) ale americanilor sunt cauza unei neînțelegeri cu consecințe periculoase.

Prin tehnicile sale în materie de montaj și narațiune, devenită ulterior o parte instrumentală din vocabularul cinematografic, Griffith a reușit să uimească și să

stârnească publicul vremii într-un mod nemaiîntâlnit. Iar pentru a aduce aceste filme la standardele publicului din 2024, TIFF le aduce sub formă de cine-concert, acompaniate live de celebrul pianist de film mut Donald Sosin și soția acestuia, Joanna Seaton, care va cânta la voce și percuție.

VINERI, 21 Iunie, 21:30 / MUZEUL DE ARTĂ

INSPIRAȚIE

Bogdan Dumitrache: „În film, atunci când lucrez, mă implic 100%”

Mara Iulia Crișan

Actorul Bogdan Dumitrache a vorbit despre filmul *Trei kilometri până la capătul lumii*, în care are unul dintre rolurile principale, în cadrul unei discuții moderate de Cristina Stănculescu la TIFF Lounge, în Piața Unirii din Cluj. A dezvăluit că filmul regizat de Emanuel Pârveu, care se vede la TIFF și mâine,

explorează confruntarea dintre un tată și fiul său.

Iată câteva declarații făcute de Bogdan Dumitrache:

■ **Filmul se concentrează** pe momentul în care băiatul a terminat liceul, iar tatăl, din orgoliu, îl alungă, ajungând astfel la capătul lumii și la capătul relației lor.

■ **Copiii mei** sunt cei mai importanți pentru mine.

Copilul este o entitate în sine, trăiește independent și trebuie să îl lăsăm să devină ceea ce își dorește.

■ **La Cannes** este o experiență foarte intensă, cu plusuri și minusuri. Este cea mai bună oportunitate pentru ca filmul să fie văzut de cât mai mulți oameni. Echipa, producția și regia vor găsi mai ușor uși deschise pentru

finanțări viitoare, iar asta este extraordinar.

■ **Teatrul românesc** nu este reformat și nu există o direcție clară în care să construiești, astfel că singura variantă este să mizez pe viitor, deci pe tineri. Mă interesează subiectele lor și tinerii care vin din școală și nu au un cadru de expresie și nici suport pentru a construi artă.

THE FESTIVAL MUST GO ON ANYTIME. ONLINE

SALE
3 Iunie - 31 Iulie

TIFF

UNLIMITED

Cinema-ul tău alternativ. De acasă.

15 €* | 27 €* | 50 €*
3 luni | 6 luni | 12 luni

Aboneaza-te pe unlimited.tiff.ro și vezi filme premiate din toata lumea.

Conceput ca un reportaj de investigație, Clasat dă un zoom necesar pe imaginea luminoasă a viitorului nostru tehnologizat și îi descoperă (mulți) pixeli negri.

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Clasat

Techxploatare

Vlad Marina

Ceva mai demult, când internetul abia începea să intre în locuințele Evului Media, perspectivele unei răspândiri necontrolate a imaginilor înfățișând atrocități, pe care nimeni nu ar trebui să le aibă la îndemâna link-ului, înspăimântau pe bună dreptate. Între timp, a sosit Renașterea. Conținutul *triggering* poate

fi acum filtrat prin algoritmi care lucrează repede, nu au nevoie de odihnă și nici nu suferă vreun impact emoțional de pe urma celor văzute, iar noi ne putem continua scroll-urile în tihnă. Sau?

Clasat, filmul regizat de Horia Cucuta și George ve Ganæaard, ne arată, din mai multe unghiuri, că e mai

complicat decât atât. O dată că algoritmi nu sunt (încă) tocmai singuri în eforturile lor, ci au, pe modelul turcului mecanic, nevoie și de niște oameni – moderatori de conținut – pe care noi nu-i vedem, dar care urmăresc la rândul lor imaginile, cu consecințe care se întind de la „banala” angoasă la PTSD. Apoi, că mi-

siunea nobilă a transformării *online*-ului într-un spațiu sigur mai eșuează și în *soft*-uri de supraveghere și control al populației, pe care guvernele autoritare le cumpără direct de la purtătorii *corporate* ai inovației. Cu aceste probleme fundamentale se ia la trântă și protagonistul filmului *Clasat*, atunci când pornește pe urmele unei companii de inteligență artificială care încearcă să facă uitate împrejurările din spatele unui incendiu în care și-a pierdut viața unul dintre angajații săi. Este un *detective work* antrenant, pe care îl urmărim de la interviu la interviu cu implicarea cuiva care simte că la capăt s-ar putea afla (sau chiar înfăptui) dreptatea. Și un film în care gândurile intruzive apropo de situația de pe frontul realității – ce trăim deja, ce vom trăi mai încolo –, sunt inevitabile.

VINERI, 21 IUNIE, ORA 22:15 /

CINEMA VICTORIA

SĂMBĂTĂ, 22 IUNIE, ORA 12:00 /

CINEMA ARTA

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Între tăcere și păcat

Libertatea, lumina care se vede doar în întuneric

Timar Berti

Între tăcere și păcat (*Between Silence and Sin*) are în centru una din cele mai importante figuri ale României: scriitoarea Ana Blandiana. Sau, după numele din buletin, Otilia Valeria Rusan, care ne pofteste în lumea ei și își spune cu răbdare povestea de viață. Felul în care a fost afectată de încarcerarea ta-

tălu în perioada comunistă, începuturile carierei de scriitoare, momentele grele din comunismul ceaușist, când nu putea să publice nimic și era urmărită de securitate. Și momentul fierbinte din '89, dar și ce a venit pe urmă, odată cu *democrația*.

Pe lângă imaginile surprinse de regizoarea Diana

Nicolae, filmul beneficiază și de inserții cu înregistrări de arhivă, care ajută spectatorul să intre în atmosfera acelor timpuri și-l aruncă, odată cu scriitoarea, în mijlocul fricii cultivate de regimul comunist. Telefoanele anonime pe care acestea le primea au fost doar un aspect al războiului psihologic dus de securitate.

Poate cel mai important lucru pe care *Între tăcere și păcat* reușește să ni-l ofere este o cunoaștere mai profundă a unei intelectuale

care, timp de zeci de ani, a reprezentat un refugiu pentru milioane de români. Mă gândesc încrezător că, poate cu acest val de popularitate de care se bucură documentarul, vom putea vedea, auzi și simți și poveștile altor embleme, mentori ca Gheorghe Hagi, Ivan Patzaichin și Nadia Comăneci, fără de care am fi un popor mult mai sărac.

VINERI, 21 IUNIE, ORA 19:45 /

UNIVERSITATEA SAPIENTIA

SĂMBĂTĂ, 22 IUNIE, 19:00 /

CINEMA ARTA

Scriitoare și revoluționară, Ana Blandiana este, mai presus de toate, un om care a fost alături de popor când i-a fost lui mai greu.

Horia

Sub arșița soarelui și a vieții

Ion Indolean

Un road movie al găririi sinelui și al topirii demonilor, Horia are o ingenuitate aparte, are ritm și te transportă undeva departe, în câmpurile însorite ale aventurii și sufletului ușor.

Sunt puține road-movie-urile în cinematografia noastră, pentru că sunt greu de făcut și pentru că nu avem autostrăzi. Glumesc. Parțial. *Horia* e genul de film cu adolescenți care ar trebui să facă săli pline. Are candoare, profunzime și un soi de jucăușenie rar de obținut, pe care cineaștii autohtoni nu prea știu să o confecționeze. M-a emoționat drumul nebunesc al lui Horia (excelent ales actorul Vladimir Țeca), care stă să devină major și iubește candid și responsabil o fată întâlnită cu o vară înainte. El locuiește într-un sat lângă

Dunăre, ea la Cluj. Distanța nu îl oprește să viseze naiv la un viitor împreună. *Classic story*. O ceartă cu tatăl cool și mega-înțelept, dar parcă prea imatur – vorba aia, cât de cool poți să fii?! –, îl împinge să îi ia Mobra roșie, cu destinația...TIFF. Dar drumul e mai anevoios decât plănuiește. Ca în orice road movie delicios, cu întorsături istețe de situație, ia cu el o puștoaică de 13 ani, interpretată cu multă vervă de Angelina Pavel. Ea se lipește în spatele lui Horia, dorind să fugă de tatăl și fratele exploatatori. Turată la maxim – dar bătrână și

trecută prin multe, că nimic nu o mai grăbește –, motocicleta se deplasează molcom printr-o țară pestriță, plină de culoare. Citisem că „CNC-ul nu a încadrat filmul în categoria filmelor dificile tehnice, deși a bifat majoritatea criteriilor” și mă gândeam că pasiunea poate ține locul resurselor, dar că tot mai bună ar fi susținerea și grija față de cineaștii aflați mai la începutul drumului, așa cum este și Horia, care de abia intră în viață.

Horia, bine ai ajuns la Cluj!

VINERI, 21 Iunie, ora 20:30 / CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

Secretul Insulei Pin-Up, în premieră la TIFF

Premiera românească a filmului *Secretul Insulei Pin-Up*, primul film SF românesc premiat la ediția cu numărul 49 a prestigiosului Boston Sci-Fi Film Festival, va avea loc în cadrul TIFF pe 22 iunie, la Cinema Arta, de la ora 14:30. Echipa filmului, inclusiv regizorul Alecs Năstoiu, actrița principală și producătoarea Rina Gri și producătorul Ovidiu Vasu, vor fi prezenți pentru a se întâlni cu publicul și pentru a discuta despre film. *Secretul Insulei Pin-Up* este un film SF care explorează intersecția dintre realitate și fantezie printr-o terapie inovatoare pentru tratarea depresiei. Biletele pot fi achiziționate online de pe site-ul oficial TIFF și de la casa de bilete Cinema Arta.

Găsește-ți filmul Mec la TIFF!

Între **21 - 23 iunie**, te invităm să participi la un **treasure hunt** în cadrul festivalului **TIFF!**

lata cum poți să te alături și să câștigi premii grozave.

1. Descarcă aplicația mobilă McDonald's® România și te asigură că ai un cont activ.
2. Ești prezent la TIFF Cluj-Napoca în perioada 21-23 iunie.
3. Găsești cele 5 coduri QR ascunse în locațiile TIFF din zona centrală a orașului. Acestea vor fi sub forma unor totemuri decorate cu desene și mesaje McDonald's®.
4. Scanezi toate cele 5 coduri.
5. Îți revendici premiul de la standul McDonald's®, aflat la Cinema Florin Piersic.

Stere Gulea: „Moromete simte că lasă viitorul în mâini bune și aceasta este esența”

Stere Gulea se pregătește să ofere publicului o nouă incursiune captivantă în lumea Moromeților. Cel mai recent film al său, *Moromeții 3*, va fi prezentat astăzi, în premieră mondială, la TIFF.23. Am stat de vorbă cu regizorul despre evoluția sa personală și profesională, aspecte esențiale ale cinematografului românesc din prezent, provocările întâlnite în timpul producției, dar și povestea profundă a personajului Niculae.

Interviu de Mara Iulia Crișan

Care este semnificația seriei *Moromeții* pentru dumneavoastră ca regizor și cum ați simțit că v-ați dezvoltat pe plan profesional și personal odată cu aceste filme?

Acum, la sfârșitul aventurii, pare că mă confrunt cu această trilogie inspirată de Marin Preda. Se poate discuta și despre alte filme pe care le-am realizat, dar s-ar părea că aici identitatea mea este mai bine definită. A fost o întreprindere care datează de aproape 40 de ani, chiar dacă am făcut o pauză

În lumea modernă, autenticitatea umană rămâne farul care ne ghidează prin valorile vremurilor tumultuoase.

enormă de peste 30 de ani între primul și al doilea film, dar așa spune că nu m-am îndepărtat de această zonă. Așa cum spune și personajul, este lumea pe care o cunosc cel mai bine. M-am născut în

ea, valorile ei mi se par foarte clar definite și m-au format, și atunci, desigur, mă simt în largul meu în această zonă.

Ținând cont că *Marin Preda* nu a scris niciodată o a treia parte a romanului *Moromeții*, care este tema centrală a filmului *Moromeții 3*? V-ați propus să spuneți ceva ce nu a putut fi spus în celelalte două filme sau doar să continuați povestea? De unde a

venit motivația și ideea de a face o a treia parte?

A treia parte, în ciuda reacțiilor pe care ideea mea le-a stârnit, am simțit că mai e ceva de spus. Pe lângă primele două părți, mi s-a părut interesant să-l vedem pe scriitorul care a scris acest roman într-o epocă despre care nu se știe prea mult. Mulți scriitori talentați și artiști au eșuat atât profesional cât și ca oameni din cauza compromisurilor. Nu fac o judecată, ci doar

constat că puțini au reușit să se mențină. Excepția au făcut-o cei marginalizați, oamenii ferți de multe rele, de neșansa de a trăi ca mulți scriitori ai vremii. Marin Preda a fost un om pe care oficialitățile cele mai înalte se temeau să-l abordeze. Astfel, am dorit să arăt că un scriitor ca Niculae a reușit și datorită circumstanțelor favorabile. În film, drumul său, marcat inițial de drame, se luminează în mod neașteptat, conducându-l la idolul său, Moromete, tatăl său, pe care l-a admirat profund. Moromete simte că lasă viitorul în mâini bune și aceasta este esența, mesajul dincolo de poveștile sale, inclusiv cea a unei iubiri intense care finalizează romanul lăsat în sertar.

Cum a fost colaborarea cu echipa de producție și cu actorii în realizarea acestui al treilea film? Există vreun moment memorabil din timpul filmărilor pe care ați dori să-l împărtășiți? Care au fost cele mai mari provocări pe care le-ați întâmpinat și cum le-ați depășit?

Condițiile de producție au fost extrem de dificile din cauza bugetului foarte mic pentru un film de epocă. M-am întrebat dacă merită să continui în timpul procesului. Nu este vorba despre producători sau echipa de producție, care sunt profesioniști de primă mână, oameni extraordinari, inteligenți și rapizi în a-și asuma proiectele. Problema finanțării este însă majoră. Autoritățile de stat aruncă promisiuni ca niște chiori și comportamentul lor este frustrant. Umiliința o suport, dar pentru reputația mea publică nu pot să-i las să creadă că nu am avut resursele necesare.

„Câinii latră, caravana trece.” Nu-i interesează. Ni se spune: „Ce vreți voi? Sunt oameni care își fac filme

Fiecare epocă are propriile sale conflicte și neînțelegeri, iar filmul reflectă într-un mod captivant dinamica socială și intimă a unei comunități în schimbare continuă.

independente cu banii lor, iar voi căutați finanțări.” Dar nu poți compara o comedie relaxată, realizată rapid și cu buget mic, care aduce

în narațiune? De asemenea, cum ați reușit să păstrați echilibrul între fidelitatea față de contextul istoric al acelei perioade și introduce-

publicul la cinematograful, cu realizarea de cultură. Nu disprețuiesc acest gen, dar trebuie făcut cu profesionalism. Din păcate, nu se va schimba nimic.

Moromeții 3 vine într-un context cinematografic și cultural diferit față de primul film. Având în vedere recente evoluții sociale și politice din România și din lume, ce subiecte ați ales pentru a aduce filmul în actualitate? Există teme moderne pe care le-ați integrat

rea unor elemente noi care să rezoneze cu realitatea zilelor noastre?

Vorbim despre trecut din perspectiva prezentului. În film, subiectivismul lui Gulea evidențiază neîncrederea și lașitatea oamenilor dintr-o epocă marcată de nesiguranță. Niculae locuiește într-o casă cu multiple categorii sociale, reflectând dinamica și problemele intime și sociale ale vremii. Tehnologia modernă și intervenția digitală au transformat filmările în

Bucureștiul actual, păstrând totuși trăsăturile umane de bază. Filmul explorează cum supraviețuim în fața acestor provocări istorice și contemporane.

Din câte am înțeles, acesta va fi ultimul film din această serie. Există planuri pentru alte proiecte similare inspirate din literatura română? Nu vreau să fac promisiuni, deocamdată nu mă gândesc

la asta și nu pot să spun că am ceva în cap. Nici nu vreau să spun la modul absolut că mi-am terminat cariera. Las timpul să vadă unde mă duce, deocamdată sunt bine că am ajuns aici și urmează să vedem, depinde de câtă sănătate și energie o să mai am. ■

MOROMEȚII 3

VINERI, 21 IUNIE, 21:45 /

PIAȚA UNIRII OPEN AIR

VINERI, 21 IUNIE, 21:45 /

PARC POLIGON FLOREȘTI

SĂMBĂTĂ, 22 IUNIE, 12:30 /

CINEMA VICTORIA

Selecția Drama Room

Amestec de entertainment, personal și escapism

Participanții Drama Room, workshop-ul care are loc în cadrul Ro Days | Industry Events, ne povestesc de ce au aplicat la acest program. Pitchul pentru proiectele din Drama Room are loc pe 21 iunie, la ora 11.30, în Radisson Blu, Ballroom.

Ileana Cecanu

Foto: Francisc Dăniileț

Gabriela Iacob / Foto: Francisc Dăniileț

Andrei Redinciu Bucharest Noir

„Am aplicat pentru că, din experiența de acum doi ani, știu că e un context perfect ca să pot înțelege mai bine cum funcționează tot mecanismul ăsta complex de la o simplă idee la scrierea propriu-zisă. Sper să plec de aici cu o formă mai bine finisată a poveștii pe care am propus-o și totodată cu niște baze puse pentru câteva relații cu oameni noi, pentru că toți cei implicați în program sunt super mișto“.

Carina-Gabriela Dașoveanu No More Uber Crying

„Prin mentoratul oferit de experți de top din industrie și prin sesiunile atât individuale, cât și de grup, am considerat că programul Drama Room ar fi o oportunitate foarte mare pentru noi, pentru a ne materializa viziunea

creativă în ceva palpabil, respectiv într-un scenariu de serial. Suntem foarte recunoscători și abia așteptăm să vedem ce urmează!“

Irina Turcanu It Feels Good, Anyway

„Ne așteptăm ca Drama Room să fie o ocazie pentru a primi un feedback, pentru

a face ca proiectul nostru să crească, creând conexiuni și posibilitatea unei co-producții“.

Dorian Boguță The Thieves Academy

„În momentul asta se fac multe filme de toate si pentru toți. Nu mai e așa cool. Seriale se fac rar, deci e cool. Aplicând la DR și fiind selectat, sigur apare în presă, deci devin important, poate chiar șmecher!“.

Gabriela Iacob Head of Scripted Content Development, PRO TV:

„E o selecție care reflectă vremurile pe care le trăim“

De ce crezi că sunt importante aceste programe de industrie?

Cred că noi ca industrie locală suntem acolo unde nu putem exista fără aceste programe. Ele oferă o oportunitate reală pentru scenariști și creatori. Programele aduc training, networking și feedback direct de la profesioniști din domeniu, care sunt până la urmă potențialii cumpărători. În plus, ajută la crearea unei comunități. Creatorii ar trebui să se cunoască, să facă schimb de experiență și să petreacă timp împreună, pentru a afla ce îi unește înainte de decide că e vorba despre o competiție. Nu cred că există competiție între investitori, dar sper să existe interes pentru a asculta poveștile celorlalt.

Cum e selecția de anul acesta de la Drama Room?

E o selecție care reflectă vremurile pe care le trăim: povești locale, ancorate în realitatea imediată, un amestec de entertainment, personal și escapism. Este ca o radiografie a unui domeniu care încearcă să devină industrie: de la interesul față de istoria care ne-a format până la demonii pe care încercăm să îi exorcizăm, și asta într-o multitudine de gen-uri.

Ce ai recomanda celor care vor să scrie seriale pentru TV?

Am aceeași recomandare pentru cei care scriu fie pentru TV, cât și pentru alte medii: **Spune o poveste care contează pentru tine!** A doua recomandare, specific pentru scenariștii pentru seriale TV, ar fi: încercă să înțelegi audiența pentru care scrii. ■

Pelicule de familie

O viață întreagă într-o cutie

Maria Măruță

O investigație atipică, cu scopul de a reîntregi portretul unei femei necunoscute, Pelicule de Familie reușește să atingă o coardă sensibilă, urmărind felul cum timpul are grijă de amintirea vieții pe care o ducem fiecare din noi.

A început cu o cutie misterioasă, abandonată într-un pod ce urma să fie remodelat. O cutie dată din mână în mână, ca să ajungă în final la Dan Curean, regizorul documentarului *Pelicule de Familie*. Pe role de film de 8mm o cunoaștem pe Clara Vargha, mai întâi la 3 ani, pe când joaca e singura ei grijă, și până la maturitate, devenită între timp Clara Havalecz,

măritată și cu doi băieți. Rolele de film ale familiei Vargha, ce se derulează între anii '40 și '80, devin punctul de referință pentru o reală investigație care scoate la iveală viața Clarei și a familiei ei, dincolo de ce au lăsat să se vadă. Documentarul devine un adevărat *labour of love*, atât pentru Dan Curean, care

își amintește de propria lui copilărie, cât și pentru toți apropiații Clarei, de la care auzim despre tragediile și neajunsurile vieții femeii. De la vecini, la rude îndepărtate, prieteni de familie, foști elevi, studenți și colegi de facultate, Curean adună laolaltă frânturi din ce a fost

odată o familie numeroasă cu o viață plină. Și totul în speranța că cineva din familia apropiată a Clarei mai e în viață să primească acest cadou rar, păstrat cu grijă într-o cutie uitată de timp și de ochii lumii.

SĂMBĂTĂ, 22 IUNIE, ORA 15:00 / CINEMA VICTORIA

Juriul SIGNIS

Un juriu nou de la TIFF este cel al **SIGNIS**, o organizație non-guvernamentală care cuprinde membri din peste o sută de țări.

Din el face parte **Irina Margareta Nistor**, reputat critic de film, cunoscută

publicului larg ca „vocea filmelor” – în perioada comunistă a făcut dublajul a peste 3.000 de filme înregistrate pe casetă video. Participă la Cineconcerte cu filme mute, cărora le dă glas, inclusiv la TIFF.

Elias Khlal este un producător și regizor din Liban, cu o vastă experiență în domeniul publicității și media. În 2013, el a pus bazele Festivalului de Film Tripoli,

aducând filme și invitați internaționali într-un oraș care încerca să se refacă după războiul. S-a implicat în proiecte de design

creativ, animație și post-produție înainte de a fonda o casă de producție specializată în filme corporative și documentare.

Andrei Cohn: „Nu totul depinde de tine.

Trebuie să fii atent și dispus”

Un cineast extraordinar și un om cu o inimă caldă și un spirit liber, Andrei Cohn se pregătea ieri, înaintea interviului amical de față, să-și prezinte cel mai recent film publicului clujean, după experiența la Berlinale, acolo unde *Săptămâna Mare* a fost inclus în secțiunea Forum.

Interviu de Emily Noejovich

Cum alegi subiectele pentru filmele tale?

Cu excepția primului film pe care l-am regizat, este vorba despre teme care mă interesează de mult timp. Cu *Arest*, de exemplu, motorul a fost trăirea perioadei comuniste și a revoluției, care a avut loc când aveam 17 ani. La filmul *Săptămâna Mare* este vorba de un evreu care are legătură directă cu mine, fiind evreu, și, în același timp, de o poveste a lui Caragiale care îmi place mult și de foarte mult timp.

Cum te raportezi la *Săptămâna Mare* în calitatea de evreu, mai exact? Întreb deoarece pentru mine a însemnat o retrăire.

Este un film care se situează

Săptămâna mare

este cel de vină. Mai mult decât ideea evreului ca străin e identificarea evreului cu criminalul, traseul lui prin societate și cel care îl duce la crimă.

Înțeleg că filmul tău se axează pe realism, însă limba idiș lipsește. Nu ar fi fost mai aproape de adevăr dacă ai fi inclus această limbă?

Da, ai dreptate, dar motivul principal este că nu vorbesc idiș și nu m-aș fi simțit confortabil regizând într-o limbă pe care nu o vorbesc și din care nu înțeleg nuanțele. Nu am vrut să-mi compromit întregul film

Mi-ar plăcea ca oamenii să iasă de la film punându-și întrebări și să se îndepărteze de un mod simplist de interpretare a evenimentelor în termeni de bine vs. rău.

doar de dragul acurateții istorice. Important este să prinzi acest simț al realității pe care nu-l poți exprima în cuvinte, dar care face ca lucrurile să simte reale.

Dacă ai putea să dai un sfat pentru artiștii aflați la început de drum, care ar fi acela?

Să accepți că nu totul depinde de tine. Trebuie să fii atent și dispus. Cred că noi toți ratăm o cantitate extraordinară de lucruri extraordinare din pricina lipsei

noastre de disponibilitate, pentru că venim cu preconcepții. Trebuie să ne facem temele, dar să rămânem flexibili. S-ar

putea să ratezi un actor foarte potrivit la casting pentru că vin încapsulat și s-ar putea să ratezi ceva extraordinar care nu se încadrează în planul tău pentru scena respectivă, dar care este fantastic. În schimb, dacă avem această stare foarte activă, vie și atentă, iese bine, de fapt super bine. ■

SĂPTĂMÂNA MARE
VINERI, 21 IUNIE, ORA 10:00 /
CINEMA ARTA

în perioada de dinaintea Holocaustului și a pogromurilor rusești, dar nu asta este motorul meu. Pentru mine este mai mult important cum să fii evreu într-o comunitate pentru care evreul

Foto: Nicoleta

Scurtmetraje românești la ZFR

Competiția oficială

Claudia Negrea

Reelationship-ul cu TIFF-ul continuă cu cele zece scurtmetraje aflate în competiția oficială a Zilelor Filmului Românesc, care vorbesc despre relații și despre multiplele fațete pe care le pot avea acestea, fie că vorbim despre cele amoroase, adesea confuze, sau despre cele de prietenie puse la încercare de testele vieții.

Happy în regia Marei Cohn prezintă un scurt episod din viața unei tinere care transportă un troller de colo-colo, trecând printr-un rollercoaster de trăiri intense, aparent fără vreun motiv serios.

Povestea din 99,999% al Robertei Șerban mizează pe construcția relației dintre două personaje: poate una dintre cele mai autentice reprezentări ale

99,999%

FuckYouLoveYou

raportului de putere care se poate instala între un personaj vulnerabil și unul puternic scoate la iveală nesiguranțele ascunse ale amândurora.

Vlăduț Iosef propune cu *Eugen, prietenul Antoniei* un fel de *hangout movie* în care personajele sunt puse într-o situație *casual* care acumulează tensiune prin prisma incertitudinilor legate de sexualitatea lor.

Ținând-o sus cu

Sztroe al Hanei Stroe prezintă o abordare neobișnuit de jucăușă (mai ales prin prisma deciziilor formaliste) asupra tensiunilor familiale pe

care le transpune într-un format de tip *reality TV*.

Marian Fărucț adaptează povestirea *Escapada* de Lavinia Braniște în *Networking*: perspective distorsionate asupra lumii *dating*-ului, un univers incert în care empatia și normalitatea par să lipsească adesea din construcția oamenilor.

Pisica moartă de Ana Maria Comănescu este despre acceptare, teme transpuse într-o poveste care prezintă rupturi: despărțirea de cei dragi în circumstanțe triste poate să reprezinte noi începuturi.

Anul trecut la Gara de Nord de Marin Cumatrenco prezintă situația unor refugiați ucraineni ajutați de un translator să-și găsească drumul spre orizonturi mai

liniștite. Singurătatea și altruismul sunt „motoarele” principale care mână personajele spre nevoia de reconexiune într-o perioadă tulbură.

Flori, fete și băieți de Simona Borcea reprezintă o radiografie autentică a nevoii de validare și acceptare care apar în perioada adolescenței în lumina descoperirii sexualității.

FuckYouLoveYou al lui Elias Ferchin Musuret prezintă un episod din perioada post-despărțire a unui cuplu. Cu un dialog destul de minimalist, povestea scoate la iveală nevoi nespuse care duc la o situație-limită între cei doi, punând sub semnul întrebării posibilitatea de a ajunge la orice tip de *closure*.

Nu în ultimul rând, *Cireașa de pe Salata Boeuf* de Matei Preda, un fel de *buddy-movie* care iese puțin din zona realismului cu care suntem obișnuiți, evidențiază importanța răbdării și a dorinței de reapropiere dintre doi prieteni a căror relație trece printr-o încercare ce pare să le saboteze legătura. ■

CALUPUL 1:

VINERI, 21 Iunie, 16:30 /
CINEMA FLORIN PIERSIC
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, 10:45 /
UNIVERSITATEA SAPIENȚIA

CALUPUL 2:

VINERI, 21 Iunie, 18:45 /
CINEMA FLORIN PIERSIC
SÂMBĂTĂ, 22 Iunie, 13:00 /
UNIVERSITATEA SAPIENȚIA

CHEF ALEX CRĂCIUN

DAPINO
GUEST STAR
FOR

**PREVIEW FOR THE
NEW DAPINO
CREATIVE CUSINE**

14-24 JUNE
POP-UP
JAPANESE MENU
@DAPINO
GIARDINO &
SALONE SUPERIORE

Ion Indolean:

„Filmele de actualitate nu ieșeau exact cum își doreau oficialii, ci erau influențate și de personalitatea oamenilor care le făceau”

interview de Radu Toderici

și pe ce subiecte. Pentru că filmele astea nu ieșeau exact cum își doreau oficialii, ci erau influențate și de personalitatea oamenilor care le făceau. Nu era ca și cum ai pune un robot să facă film.

Poți să numești câteva filme din zona asta care rezistă timpului și sunt reprezentative?

Ana și hoțul (Virgil Calotescu, 1981) mi se pare foarte fain. Hoțul din titlu, interpretat de hipnoticul Gabriel Oseciuc, e un personaj foarte carismatic, fost golan, actualmente inadapdat în sistemul de producție, care nici nu vrea să se adapteze, dar care – pentru că dă de niște

sează să facă bani – lucruri profund nesocialiste.

Exact.

Cu sublinierea necesară că în a doua jumătate el revine la sentimente mai bune față de sistemul social în care trăiește – așa cum funcționează de fapt, cu diferențele de rigoare, și un film hollywoodian. Un alt exemplu?

Unul care nu se întâmplă la uzină, ci chiar în mediul politic, e *Probleme personale* (David Reu, 1981), filmat și pe la Cluj; am identificat Piața Mihai Viteazu și o casă de pe fosta stradă Pavlov, actualmente Iuliu Hossu, o casă mare, de protocol, a activiști-

Astăzi la ora 13:00 la TIFF Lounge (Piața Unirii) are loc dezbateră Propagandă și producție de film în perioada comunistă; sunt prezenți Ion Indolean, Romina Soica și Gabriel Moisa, autori ai unor volume dedicate filmului românesc din perioada comunistă, publicate la editura clujeană MEGA.

oameni realmente inimoși care încep să țină la el – se schimbă. Și nu e o schimbare din asta propagandistică, ci pur și simplu una umană care până la urmă îl schimbă și ideologic. Îi schimbă felul de a percepe lumea și începe să o valorizeze nu pentru că ar crede în reguli sau propagandă, ci pentru că începe să creadă în oameni. Filmul îți arată partea umană a sistemului, pentru că – așa cum era și sistemul de producție – nu era făcut la nivel ipotetic, doar pe hârtie, ci era aplicat de oameni și prin urmare contau interacțiunile umane.

În prima jumătate, vine tipul ăsta reabilitat din închisoare și are niște replici care ți se pare că nu există într-un film socialist. Că i se rupe de partid, că îl intere-

lor de partid. Ecranizare după romanul *Cădere liberă* al lui Grigore Zanc. E tot un film umanist și, de fapt, dacă mă întreb și mă întreb și eu, îmi plac filmele în care personajele au umanitate și își pun probleme. Filmul discută despre un activist de partid din rang secund care efectiv nu mai poate să înghită toată atitudinea servilă a activiștilor mai mari și pupatul ierarhic. Și începe să își pună probleme, că face ceva în ce nu crede. Încearcă să schimbe sistemul, pentru că știe că îl poate face mai bun, și începe să conteste tot ce înseamnă acest servilism dus la extrem.

Scanați QR
Code-ul pentru
interview integral
pe Liternet

Volumul „Opinie, prudență și cenzură: filmul de actualitate în România comunistă (1965-1989)” e primul studiu amplu dedicat acestui gen tipic dezvoltat în perioada comunistă (definit în epocă drept filmul despre prezentul istoric imediat) și este cu atât mai ofertant cu cât autorul, Ion Indolean, e regizor de film independent interesat de cinematografia comunistă, ideologie și limitele exprimării în comunism.

Tu ești regizor sau ai făcut facultatea de film pe parte de regie, presupun?

Nu, eu am făcut studii de film și am devenit regizor prin auto-învățare. Mă împart între a regiza și a scrie despre film, care rămâne o

mare pasiune și totodată un mijloc terapeutic de a mă înțelege mai bine.

Părerea mea e că acum începe să fie făcută altfel istoria filmului în comunism, pentru că cred că noi, din generația care s-a dezvoltat în post-comunism, avem cel puțin o distanță.

De la asta am pornit, de la premisa că și ei erau niște oameni care luptau pentru a supraviețui, pentru a pune o pâine pe masă și a-și face un nume într-un sistem cu niște reguli date din care nu puteau ieși. Și atunci am încercat să urmăresc cum, respectând regulile jocului, reușeau să își facă filmele. Și cum armonizau indicațiile oficiale cu dorințele personale. Cum se făceau filmele

TIFF MOMENT

Credit foto: Vlad Braga

Echipa filmului Rusalka

Credit foto: Fred

Echipa filmului Alice On & Off

Credit foto: Lorand Vakárcs

Echipa filmului Unde merg elefanții

Credit foto: Andreea Popa

Credit foto: Andreea Popa

Gin & Tonic Party la Casa TIFF

TIFF
Transilvania International
Film Festival

Acum poți trăi
pe deplin emoția

Alege filmul care merită
Premiul Inimii pe
www.votezacuinema.ro

Drama Room Selection

A Mix of Entertaining, Personal and Escapism

Participants in Drama Room, the workshop that takes place at TIFF during Ro Days | Industry Events, tell us why they applied to this program. The pitch for Drama Room projects takes place on 21 June at 11.30 AM in the Radisson Blu, Ballroom.

Ileana Cecanu

Photography Francisc Dănilă

Gabriela Iacob / Photography Francisc Dănilă

and for the possibility of a co-production.”

Dorian Boguță *The Thieves Academy*

“At the moment, many films are being made about everything and for everyone. It’s not so cool anymore. Series are rarely made, so it’s cool. For applying to DR and being selected I’ll certainly appear in the media, so I’ll become important, maybe even a cool guy!”

Andrei Redinciu *Bucharest Noir*

“I applied because, from my experience of two years ago, I knew it was a perfect context to better understand how this complex mechanism works, from a simple idea to the actual writing. I hope to leave here with a more polished form of the story I proposed and also with some foundations laid for some relationships with new people, because everyone involved in the program is super cool”.

Carina-Gabriela Dașoveanu *No More Uber Crying*

“Through the mentoring offered by top industry experts and the sessions, both the individual and the group ones, we felt that the Drama Room program would be a great opportunity for us to materialize our creative vi-

sion into something tangible, namely in a series script. We are very grateful and can’t wait to see what’s next!”.

Irina Țurcanu *It Feels Good, Anyway*

“We expect Drama Room to be an opportunity to get feedback, make our project grow, create connections

Gabriela Iacob Head of Scripted Content Development, PRO TV:

“It’s a selection that reflects the times we live in”

Why do you think these industry programs are important?

I think we as a local industry are at a point where we can’t exist without these programs. They offer a real opportunity for screenwriters and creators. The programs bring training, networking and feedback directly from industry professionals, who are ultimately the potential buyers. Plus, it helps build a community. Creators should get to know each other, exchange experiences and spend time together to find out what unites them, before deciding it’s a competition. I don’t think there is competition between storytellers, but I hope there is interest in listening to each other’s stories.

What’s this year’s Drama Room selection like?

It’s a selection that reflects the times we live in: local stories, anchored in immediate reality, a mix of entertainment, personal and escapism. It’s like an x-ray of a field trying to become an industry: from the interest in the history that formed us to the demons we’re trying to exorcise, and all that through a multitude of genres.

What would you recommend to those who want to write TV series?

I have the same recommendation, both for those writing for TV, as well as any other media: **Tell a story that matters to you!** The second recommendation, specifically for TV series writers, would be “Try to understand the audience you’re writing for.”

ROMANIAN FILM DAYS

Moromeții 3 Inner Turmoil

Ion Indolean

Stere Gulea's vision is unique in the Romanian cinema of the day. A politically charged drama and love story, *Moromeții 3* (fresh out of the oven for its world premiere at TIFF) concludes the story written by Marin Preda. The year is 1954, Stalin has recently died – and allegiances must be recalibrated –, and Vera (Olimpia Melinte) and Niculae (Alex Călin) live out their turbulent idyll under an oppressive system, where one's choices are either to collaborate or pay for not doing so. The difference can hinge on chance. „I stopped in Bucharest.” / „Me too, at

The final episode in the Moromete family saga provides the farewell this story needed.

the canal.” – a short dialogue that contains hard truths, penetratingly written by Gulea, who signs a script based on his own notes and on Preda's diary, because he felt that he had more to say, that the ending could only come full circle in this manner.

Vera is married and Niculae is forced, against

his heart, to share her. Just for the time being, but the *time being* can always turn into *forever*. He accepts this situation, because things in life are never simple. For him, she represents a muse, even if an imperfect one. Returning as an accomplished man to his native village, for a propagandistic action re-

lated to collectivization, the youngest child of the Moromete family experiences the inner struggle of a man caught between his own conscience and external impositions. Suspicion and the fear of going off the rails are everywhere. His role model alone, the man he loves the most, somehow remains untouched. But what else can Ilie do? He's old now and doesn't understand the times anymore – or maybe he just doesn't accept them. How can you adapt when, behold, your paragons are becoming contaminated with cowardice, lies and conformity? Who will Niculae be?

Vodafone Movie Night. The screening of *Moromeții 3* in Union Square is brought to you by Vodafone.

FRIDAY, JUNE 21, 9:45 PM / UNIRII SQUARE OPEN AIR

FRIDAY, JUNE 21, 9:45 PM / FLOREȘTI PARK POLIGON

SATURDAY, JUNE 22, 12:30 PM / CINEMA VICTORIA

ROMANIAN FILM DAYS

Rusalka For Starters, the Ending

Șerban Mark Pop

Every story needs a beginning, a middle, and an ending, but not necessarily in that order. *Rusalka*, director and producer Claudiu Mitcu's

fiction debut — whose documentary credits include *Procesul* (2017) and the recent *Hai, România!* (2024) — chooses to start from the end.

Rusalka, director Claudiu Mitcu's fiction debut, meditates on death by deforming a wanted space designed to be comfortable, and the result is shocking.

More precisely, from the end of the life of a group of five friends, who return to a resort with Lynchian flair for yet another year.

However, Mitcu, who co-signed the script with Mihai Mincan, is not building a holiday destination for people at the end of the road, but a liminal space on the border between death and life, marked by angelic employees and a silent owner, the only beings in this eerily empty idyllic resort, all of them as if descended from purgatory.

The beauty of the place constantly collides with a blanketing sense of strangeness, giving shape to a meditative and unwelcoming surrealism. One by one, each of the five friends, led by Maia Morgenstern and the delicious Claudiu Istodor, poetically exclaim their thoughts on death. They all try to cling to the past, to those they've lost, to avoid the inevitable contact with death.

The most mortuary, however, is the exceptional sound landscape constructed by Alexandru Dumitru, composed of Scandinavian-tinged strings, dreamy synths and the occasional old song in Italian, carefully inserted for maximum discomfort. Focused, atmospheric, and terribly uncomfortable, *Rusalka* is a phenomenal debut — a generous change of trajectory for veteran Mitcu. **SATURDAY, JUNE 22, 10:00 AM / CINEMA VICTORIA**

Bertrand Bonello: “Love and fear, fear of love - two amazing feelings that make you feel alive”

An engaging discussion with Bertrand Bonello, director of **The Beast**, a unique combination of period film and science fiction, starring Léa Seydoux and George MacKay.

Interview by Ion Indolean

In *The Beast*, you go through three time periods (1910, 2014, and 2044), each with its own visual quirks. For the 2014 part, you made an analogy in an interview with the massacre committed by Elliot Rodger, who explained the motivation for his actions in a YouTube video by talking about “revenge against my enemies”. Do you think we create imaginary enemies (and realities) because we are no longer able to live in reality, which is either too boring or too overwhelming?

The Beast comes from a lot of desires that I put on paper and one of them was to mix genres, to mix periods, to try to approach a melodrama, to have an actress play the

“So, I’m interested in the dangerous relationship between technology and humanity.”

main character, which I had not done before. When I thought about melodrama, I went to Henry James’s novel *The Beast in the Jungle*, which I read a long time ago, and I couldn’t imagine anything better for a melodrama. Reading this book, one can feel two main feelings: love and fear, fear of love – two amazing feelings that make you feel alive. Fear is a fantastic feeling, because

you – like an animal – are afraid of something. It is obvious that she (*Editor’s note*: character Gabrielle Monnier,

played by Léa Seydoux) is the one who’s afraid of love. She is almost ready to say yes, but she says no because she’s afraid of abandoning herself. So, for him (*Editor’s note*: Louis Lewanski, played by George MacKay), I tried to find something closer to us... All these incels (*Editor’s note*: a term associated with an online subculture of people who define themselves as unable to have a romantic or sexual partner, although they want one), and Elliot Rodger is one of them, they always say, “women don’t want me, so I’m going to kill them.” But there is one thing they don’t ask themselves: “Am I afraid of love?”. I remembered these videos with Elliot Rodger from 10 years ago; I was very fascinated, not by what he did – which is, of course, terrible – but by his videos; the way he talked, the words he used. It’s very calm, not crazy like Jack Nicholson in *The Shining*, and that was my starting point to talk about the fear of love: the way you present yourself in a video, on a social network. In 2014, they’re all connected: she’s in front

of a computer, he’s on his phone, but they’re very, very alone. And 2044 is a step up: artificial intelligence has solved all the problems, but look at the world... So, I’m interested in the dangerous relationship between technology and humanity.

And how do we find the balance between being overwhelmed by images and

technology and being happy and at peace with ourselves? How do you find your peace?

Photo: © LES FILMS DU BÉLIER / MY NEW PICTURE

“Fear is a fantastic feeling, because you - like an animal - are afraid of something.”

Technology is a tool. If you take a hammer, you can hang up a picture on the wall or hit someone in the head. It depends on what you do with the tool. It's basically the same thing as artificial intelligence, which is fantastic for many things, but can be extremely dangerous. And the most important thing is that man must be the master of the instrument. If the tool becomes the master of humanity, it's dramatic. And that's really starting to happen. We are largely enslaved by technology, but it must be remade as a tool for the use of humanity.

Let's talk about your connection with the actors. I know Gaspard Ulliel should have played the protagonist. How did his death affect you personally?

I wrote the film for him. Gaspard died a few weeks before filming. So, despite the pain I was feeling, the whole team was asking me: “What do you want to do? We will follow

your lead.” So I decided to make the film anyway, but to postpone it in order to replace Gaspard, but not with a French

actor – because I didn't want any comparison.

We started a classic casting process. I met with American and British actors, then three months later I

a very deep connection to the character and the story; something very intimate. To me, it was obvious that he could make the film possible again. I went back to Paris to see him with Léa. The connection was perfect. I didn't change the script, but for me the fact that he comes from another country, another language, is different. It's not about replacing Gaspard, it's

met George in London. He's a great actor. His tests were good, but there is something more to him. He has

about something else.

I think it's a transformation. Yes, it was important for me to be able to make this film.

“Technology is a tool. If the tool becomes the master of humanity, that's dramatic.”

Because otherwise, if you go on set, you do a scene and you say, “oh, Gaspard would have done that,” and that's impossible.

So you had to resist the temptation to compare. You described Léa Seydoux as “timeless, a huge mystery”. What is she like as an actress and as a person? She's a big star nowadays.

This is our third time working together. I've known her for a long time, so I don't consider her a big star. She's just a person I've known for almost twenty years. But the interesting thing is George and Léa's different ways of working – they're opposites. He wants to work beforehand, to understand everything; he had to learn French for the film, so he was asking a lot of questions via email: “If I say this, does it mean this or that?”. And then he disappears and works by himself. Léa, on the contrary, arrives on set as a virgin: she doesn't want to think ahead, because that might kill her instinct. She likes to discover the scene while we're shooting it.

So, your pleasant task was to connect these two ways of acting.

Yes, and it worked out very well, because they were so generous with each other.

What or who is the beast to you? In this movie and in life.

The beast is actually the fear of love. ■

Scan the QR Code for the full interview on the AperitifTiff website

Emanuel Pârvu: „Sper ca oamenii să plece de la film cu întrebări despre sine”

Premiat la Cannes cu Queer Palm, *Trei kilometri până la capătul lumii* a avut așară mult-așteptată premieră în Piața Unirii și se mai poate vedea în cadrul TIFF.23 și mâine, 22 iunie, de la 15:00 la Casa de Cultură a Studenților. Regizat de Emanuel Pârvu și avându-i în distribuție pe Laura Vasiliu, Bogdan Dumitrache și Ciprian Chiujea, filmul spune povestea unui tânăr din Delta Dunării a cărui viață este dată peste cap în urma unui atac homofob.

interviu de Anda Pășcuță

Filmul *Trei kilometri până la capătul lumii* a câștigat la Cannes Premiul Queer Palm și este, pe lângă altele, o critică la adresa homofobiei, care din păcate este destul de prezentă în spațiul românesc. A fost acesta un aspect pe care ați vrut să-l punctați în mod special?

În special am vrut să punctez relația dintre familie și copii. Eu și Miruna Berescu, împreună cu care am scris scenariul, am vrut să explorăm cum această iubire, care ar trebui să fie necondiționată, poate deveni condiționată într-o societate disfuncțională.

V-ați pus problema cum va fi receptat câștigul acestui premiu, Queer Palm, în spațiul românesc?

Dacă acest câștig va fi receptat în vreun mod negativ, atunci înseamnă că suntem și mai aproape de societatea din film decât mi-ar plăcea să cred. Până când nu o să tratăm acest lucru ca pe o normalitate, noi, ca societate, vom avea o mare problemă. Toate aceste aspecte care țin de incluziune, cum sunt homofobia, xenofobia, rasismul, dăunează societății și oamenilor, iar cât timp acestea vor exista, vom continua să fim, metaforic vorbind, la trei kilometri până la capătul lumii.

Ce considerați că aduce nou în peisajul cinemaului românesc *Trei kilometri până la capătul lumii*?

Nu țin morțiș la noutate. Nu este ceva ce îmi doresc cu ardoare. Totul s-a făcut, nu cred că mai există lucruri noi în cinema, există doar perspective noi, puncte de vedere diferite. Noi toți avem perspective diferite. Dacă același film era făcut de un alt regizor ieșea alt film. În concluzie, asta cred că aduce filmul: o perspectivă nouă.

Ce discuții sperați să genereze acest film în rândul privitorilor?

Sper ca oamenii să plece de la film cu întrebări despre sine. Sper să deschidă multe întrospecții. „Oare sunt un om bun?”, „Oare fac ce e cel mai

bine pentru semenii mei?”, „Oare îmi cunosc copilul?”. Uneori avem nevoie de ceva care să ne inspire să ne punem aceste întrebări și sper că filmul acesta face asta.

Interpretarea actorului Ciprian Chiujea a fost lăudată de critici și spectatori. Deși nu se vede, actorul este încă la început de drum, acesta fiind primul lungmetraj în care joacă. Ce v-a convins să-l distribuți în rolul principal?

Privirea lui. Și proba de casting. Inițial venise să dea probă pentru un rol extrem de mic. Am început să vorbim despre scenariu și rolul principal și mi-am dat seama

„Toate aceste aspecte care țin de incluziune, cum sunt homofobia, xenofobia, rasismul, dăunează societății și oamenilor, iar cât timp acestea vor exista, vom continua să fim, metaforic vorbind, la trei kilometri până la capătul lumii.”

că ar fi foarte potrivit. După ce am început să lucrăm, am aflat și că face parte din comunitatea LGBTQIA+ și că filmul e oarecum povestea lui. De asta cred că e așa bun în rol, pentru că înțelege cu adevărat lucrurile astea. Ne fiind parte din comunitate, eu nu pot decât să spun o poveste din perspectiva mea, dar am fost norocoși că am găsit un actor care simte exact lucrurile pe care personajul său le simte. Probabil de aia e și așa aproape de adevăr.

Scanati QR Code-ul pentru interviul integral cu Emanuel Pârvu